

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.

Inzeratni oddelček: Ljubljana, Selem-
burgova ul. — Tel. 3492 in 3392

Podružnica Maribor: Grajski trg
št. 7. — Telefon 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.

Računi pri post. ček. savodih: Ljub-
ljana št. 17.749.

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Narodna cena mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455;
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

JUTRO

Tretja kandidatura Roosevelta

V četrtek je konvencija demokratske stranke Zedinjenih držav Severne Amerike v Chicagu sprejela sklep, ki mu smemo pripisati svetovnopoliščen pomen: dosedanji dvakratni predsednik Zedinjenih držav Roosevelt je bil soglasno v tretje določen za kandidata stranke pri predsedniških volitvah, ki bodo letos v novembru. Zgodilo se je to proti dosedanji ameriški tradiciji, ki ne dopušta, da bi eden in isti mož bil trikrat zaporedno predsednik, a z izrazitim sklicevanjem na sedanji mednarodni položaj. V tem je prav za prav tudi ves pomen ponovne Rooseveltove kandidature v času, ko zadobivajo interesna nasprotja med velesilami vedno bolj značaj velike kontinentalne borbe na najdaljši razdalji. Ameriška demokracija je s tretjo zaporedno določitvijo Roosevelta za predsedniškega kandidata storila koncesijo avtoritarnemu načelu, vendar predstavlja ta koncesija prav zanjo najmanjšo žrtev. Ne le zato, ker je Roosevelt že doslej uveljavil načelo največje avtoritete v vodstvu državnih poslov, temveč predvsem zato, ker je ameriška demokracija že s svojo ustavo popravila mnoge izrodke demokracije-parlamentarnega sistema s tem, da je državnemu poglavarju dala večjo oblast kakor druge demokracije.

Tako ima Rooseveltovo tretje imenovanje za predsedniškega kandidata poseben pomen tudi v neposredni zvezi z ideološko borbo v ozadju novega oboroženega konflikta. Trije sistemi si namreč v tem pogledu stoje nasproti: fašistični, demokracijski in komunistični. Po zlomu Francije, ki je tudi ideološko kot demokracijska republika izločena iz novega merjenja sil, sta kot predstavnici demokracije ostali samo Velika Britanija in Amerika. Značilnost ostalih dveh sistemov je razen v ideologiji v osebnem vodstvu, ki omogoča kar največjo gibčnost, tako na zunaj kakor na znotraj. Nemški narodni socializem je istoveten s Hitlerjem, italijanski fašizem z Mussolinijem, ruski komunizem pa s Stalinom. Dočim francoska demokracija s svojo pretirano strankarsko razcepjenostjo ni zmogla vodilne osebnosti, ki bi jo bila v svoji borbi potrebovala, sta se obe anglosaški demokraciji, angleška in ameriška, mogli vsaj doslej prilagoditi novi borbi s čim večjo povezanostjo naroda pod enotnim vodstvom: Anglija pod vodstvom Winstonona Churchilla, Zedinjene države pod vodstvom Roosevelta. Tudi s tega vidika zasluži Rooseveltovo tretje imenovanje za predsedniškega kandidata največjo pozornost, saj nam odkriva značilne sodobne težnje po iskanju vodilnih mož. Mimogrede lahko tu pripomnimo, da se je dne 21. junija Japonska znašla pred istim problemom, ko si postavlja nove cilje v skladu z največjim svetovnim razvojem. Tudi ona išče sedaj svojo vodilno osebnost.

Glavni pomen Rooseveltovega tretjega imenovanja za predsedniškega kandidata po osmih letih njegovega predsednikovanja, ki je bilo zlasti v zadnji dobi značilno obeležje predvsem z zunanje-političnega vidika, pa je gotovo na zunanje-političnem področju. Ko je odpadla negotovost glede tretje Rooseveltove kandidature in je republikanska stranka že določila svojega predsedniškega kandidata v osebi Wendella Lewisa Willkieja, je sedaj znano, da si bosta v volilni borbi stala nasproti dva moža, katerih notranje-politični in zunanje-politični programa nista nobena tajnost. Tu moramo takoj pripomniti, da volilna tekma Roosevelt-Willkie ne nakazuje nobenih znakov zunanje-političnih nasprotij. Borba med obema kandidatom se bo omejevala zgolj na notranje-politično področje v znamenju gesla: za Rooseveltovo novo gospodarsko politiko (New Deal) ali proti njej. V zunanje-političnem pogledu se namreč oba kandidata ujemata. To pa je v sedanjem mednarodnem položaju glavno, kajti tudi v Zedinjenih državah je državno življenje vedno bolj določeno po zunanje-političnih potrebah in interesih.

Ob vsem svojem nasprotovanju Rooseveltovim socialnim in gospodarskim reformam kot nedemokracijskemu poseganju države na področje zasebnega življenja zastopa republikanski kandidat Willkie v zunanje-političnem pogledu načela, ki povsem odgovarjajo stališču demokratov. Willkie je trdno prepričan, da je doba ameriškega izolacionizma minila. Zedinjene države se sicer ne žele zaplesti v sedanjo vojno, toda tudi Willkie je za čim uspešnejšo materialno podporo Veliki Britaniji. In Willkie je končno, ki med republikanci zagovarja politiko kar največjega oboroževanja v obrambne namene, pa v kar najbolj pospešenem tempu. To je točno tudi program demokratske stranke, kakor je obeležen v resoluciji njenega čikaškega konventa in v Rooseveltovem govoru po njegovi izbiri za predsedniškega kandidata.

Kaj smemo torej pričakovati po Rooseveltovi določitvi za predsedniškega kandidata? Oboroževanje Zedinjenih držav Severne Amerike v doslej še ne-

Hitlerjev obračun pred novo fazo vojne

Tri pomembne politične izjave nemškega voditelja ob navzočnosti grofa Ciana: Sodelovanje z Italijo trajno, razmejitve interesnih sfer z Rusijo dokončna, poslednji poziv angleškemu narodu pred odločilno borbo

Berlin, 19. julija. br. (DNB) Docela nepovedano se je danes sestel nemški državni zbor, pred katerim je imel kancelar Hitler nad poldruho uro trajajoč govor. Seji je prisostvoval v diplomatski loži tudi italijanski zunanji minister grof Ciano, ki je posebej za to priliko prispel popoldne z letalom iz Rima v Berlin. Govor kancelarja Hitlerja in ves potek seje so prenašale vse nemške radijske postaje, razen tega pa tudi vse italijanske, šest francoskih, vse belgijske, norveške, holandske, slovaške, boigarske, madžarske, danske, jugoslovenske, švicarske ter ameriške radijske postaje. Za Ameriko so Hitlerjev govor sproti prevajali v angleščino, nemški radio pa je po končani seji prenašal Hitlerjev govor v vseh jezikih.

Sejo je otvoril ob 18. predsednik državnega zbora maršal Göring s kratkim nagovorom, v katerem je pozval drž. zbor, da naj najprej počasti spomin vseh onih, ki so dali svoje življenje za veličino domovine. Prav tako se je spominjal žrtve zavzeznike Italije, zlasti pa smrti italijanskega letalskega maršala Itala Balba.

Takoj nato je spregovoril Adolf Hitler, burno pozdravljen z dolgotrajnimi ovacijami. V uvodu svojega govora je naglasil, da je dal sklicati današnjo sejo državnega zbora, da bi dal nemškemu narodu preko njegovih zastopnikov vpogled v razvoj zgodovinskih dogodkov, in da bi naslovil še zadnji apel na človeški razum z željo, da se ustavi brezmišlno prelivanje krvi, ker ta borba ni v nikakem razmerju z njenim povodom.

Naš program: Revizija versajskega miru

Program narodno-socialističnega pokreta je bil že od vsega početka, doseči revizijo versajske mirovne pogodbe, če le mogoče na miren način. Revizija je bila neobhodno potrebna, ker je imela nadaljnja ohranitev versajskega diktata za cilj, da uniči nemški narod za vso bodočnost. Statut Društva narodov je imel revizijo sicer v načrtu, toda oni, ki so v Društvu narodov odločili, so se vsaki pametni reviziji protivili in delala na to, da se versajski diktat izvaja čimbolj brezobzirno.

Pregled razvoja vojnih operacij

Kancelar Hitler je nato podal obširen zgodovinski pregled razvoja dogodkov, ki so naposled dovedli do obračunavanja z orožjem. Pri tem je ostro napadal demokracijo, zlasti pa Francijo in Anglijo, ki nosita glavno odgovornost za sedanjo vojno. Dejal je, da so sedanjo vojno zavestno izvali židovski kapitalistični vojni hujskaci s Churchillom na čelu, ki so vložili svoj kapital v oboroževalno industrijo in hoteli sedaj doseči svoj dobiček. Ti ljudje bi hoteli imeti čim dolgotrajnejšo vojno, da bi na njej čim več zaslužili. Pozabili pa so, da v Nemčiji ni več nekdanjega vodstva in so se zato v svojih računih temeljito uračunali. Ko so poglani v boj Poljsko, je Nemčija to vojno likvidirala v 18 dneh. Dne 6. oktobra 1939 sem po končani vojni baš s tega mesta apeliral na uvidevnost odgovornih državnikov in na narode ter jih svaril pred posledicami nadaljevanja vojne. Toda moj apel so sprejeli z zasmehovanjem.

V svojih nadaljnjih izjavah je kancelar Hitler obširno opisal nadaljnji razvoj vojne ter se bavil zlasti z operacijami na Norveškem. Med drugim je dejal, da je nemško vrhovno vodstvo zanesljivo izvedelo, da nameravajo Angleži in Francozi zasedeti Norveško in tudi Švedsko, da bi preprečili dovoz železne rude v Nemčijo. Norveška vlada ni nastopila v obrambo nevtralnosti. Zaradi tega je Nemčija svoje nasprotnike prehitela in sama prva zasedla Norveško. Kancelar Hitler je poveljeval zaslugi nemške vojske, mornarice in letalstva v teh težkih in nenavadnih operacijah, ki pa so kljub vsem težavam sijajno uspele.

Obširno je govoril tudi o nemškem vpadu na Nizozemsko in Belgijo. Navajal je, da je nemško vrhovno vodstvo splošno določilo, da se mora spoštovati

nevtralnost teh držav in zato na njihovih mejah sploh ni zbralo nikakih čet. Namen nemškega vojnega vodstva je bil splošen napad na Maginotovo črto in preboj francoske fronte s te strani. Toda med tem se je izkazalo, da so Francozi in Angleži koncentrirali vse svoje motorizirane in tankovske divizije na belgijski meji, dočim je Belgija svoje čete premestila s francoske na nemško mejo. Vse to je bil dovolj jasn dokaz, da pripravljajo Angleži in Francozi bliskovit udar preko Belgije in Nizozemske na nezavarovano krilo nemške fronte na severu. Šele tedaj je nemško vrhovno vodstvo svoje načrte spremenilo in se odločilo za udar na desnem krilu, ki je nato tudi sijajno uspel ter dovedel ne samo do poraza, temveč do popolnega zloma zavzeznih oboroženih sil.

Odlikovanje armadnih voditeljev

Kancelar Hitler je obširno omenjal posamezne poveljnike, ki so se odlikovali v teh borbah, ter izrazil posebno zahvalo posameznim generalom, zlasti pa maršalu Göringu, ki si je kot vrhovni poveljnik letalstva pridobil največje zasluge. Izrazil je priznanje tudi vsem onim funkcionarjem stranke in države, ki so v zaledju poskrbeli za to, da je mogla nemška vojska do kraja izpolniti svojo nalogo. V tej zvezi je posebno podčrtal zasluge zunanjega ministra Ribbentropa, ministra Hessa, Göbbelsa, Leya, Himmlerja in drugih. V priznanje zaslug je nato objavil, da je maršal Göring povišan v državnega maršala Velike Nemčije ter odlikovan z velikim križem reda Železnega križa. Mnogo generalov je povišan v feldmaršale, drugi pa v generaloberste. Med njimi so vsi glavni poveljniki nemških armad z vrhovnima poveljnikoma vojske Keitelom in Brauchitschem na čelu. Kancelar Hitler je naglasil, da naj bodo ta povišanja obenem izraz priznanja vsej nemški oboroženi sili.

Pomen zavezništva z Italijo

V drugem delu svojega govora je kancelar Hitler nadaljeval: Ne bi mogel zaključiti svojih izjav, če se s tega mesta ne bi spomnil zavezniške Italije. Odkar obstoja narodno-socialistični režim, sta bila v njegovi zunanji politiki dva glavna cilja: resničen sporazum z Italijo in dosega enaknega razmerja z Anglijo. To stališče sem zastopal že pred 20 leti in sem ga zagovarjal tudi že takrat, ko smo bili še v opoziciji. Ko sem postal voditelj nemškega naroda, sem se takoj zavzel za uresničitev teh dveh zunanje-političnih ciljev. Tudi še danes globoko obžalujem, da se mi kljub vsemu prizadevanju ni posrežilo doseči z Anglijo enaknega prijateljstva, ki bi bilo za oba naroda tako blagodejno. Tembolj pa sem srečen, da mi je uspelo izvesti vsaj prvi del svojega programa. To se imam zahvaliti predvsem geniju, ki je na čelu italijanskega naroda. (Viharne ovacije Mussoliniju) Kancelar Hitler je nato poveljeval zaslugi Benita Mussolinija ter naglasil, da je nemško-italijansko zavezništvo sedaj zapečateno s krvjo in določeno, da ustvari v Evropi novo življenje. Ko je Nemčija sprejela vsiljeno ji borbo, sva se

Grof Ciano v Berlinu

Berlin, 19. julija. AA. (DNB) Italijanski zunanji minister grof Ciano je prispel danes popoldne na vabilo nemške vlade v Berlin. Obisk grofa Ciana bo kratek. Zunanji minister v Ribbentrop je pozdravil grofa Ciana na anahalski postaji. Pri sprejemu je bil navzoč tudi italijanski veleposlanik v Berlinu Dino Alfieri, člani italijanskega veleposlaništva, predstavniki fašistične stranke, italijanske kolonije in druge vodilne osebnosti rajha, nacionalno-socialistične stranke in nemške vojske. Ko sta obšla častno četo, je v Ribbentrop spremlil grofa Ciana v dvorec Bellevue, kjer je grofa Ciana pozdravil še predsedstvene pisarne vodje rajha minister dr. Meissner.

sklep o vpisu v vojaške registre vseh možkih od 18. do 65. leta starosti. Prav te razprave pa najbolj značilno obeležujejo trenutna razpoloženja v Zedinjenih državah. Zanimivo bo zasledovati volilno borbo dveh kandidatov, katerih notranje-politični pogledi grede sicer narazen, katerih stališče do svetovnih dogodkov pa je skoro povsem enako. To daje slutiti čedalje večjo strnjeno Zedinjenih držav v pogledu zunanje-političnih interesov, ne glede na morebitna notranje-politična nesoglasja, ki jih bodo predsedniške volitve gotovo nekoliko stopnjevale. Tako nam tudi razvoj v Zedinjenih državah vedno bolj nakazuje nove razvojne smeri svetovne politike, ki se pri vseh glavnih velesilah že skuša prilagoditi verjetnosti velikih borb med kontinenti. V tem oziru je oni svetovnopoliščen pomen Rooseveltove tretje izbire za predsedniškega kandidata, ki smo ga v uvodu nakazali.

z Mussolinijem o vsem sporazumela. Koristi, ki jih je imela Nemčija od zadržanja Italije, so izredne ne samo na gospodarskem, marveč tudi na vojaškem področju. Italija je od vsega početka vezala močne sovražne sile in ohromila sovražne strategične pozicije. Ko pa je Mussolini smatral, da je napočil čas, da tudi Italija z orožjem nastopi v obrambo svojih interesov, je storil to docela po svoji svobodni odločitvi. Tem večja je naša hvaležnost. Vstop Ita-

1. Preteklih 10 mesecev vojne je po mojem mnenju dalo pravo nam, ne pa našim nasprotnikom. Če angleški državniki zagotavljajo, da je njihova država po vsakem porazu močnejša, potem lahko tudi jaz mirno rečem, da je tudi Nemčijo vsak uspeh okreplil. Že lani 1. septembra sem izjavil, da lahko pride karkoli, da pa nas ničesar, ne sila, ne čas, ne bo prisilila, da bi klonili. Nemčija je danes vojaško močnejša kakor je bila kdajkoli poprej. Imel smo sicer bridke, a vendar malenkostne izgube, če pomislite, da gre fronta od severnega rta pa vse do španske meje. V primeri z izgubami v svetovni vojni, so naše sedanje izgube prav malenkostne. To je pripisati ne samo odličnemu vodstvu, marveč tudi odlični taktični izvežbanosti slehernega vojaka ter smotnemu sodelovanju vseh vrst orožja. Nemško vrhovno vodstvo se je izogibalo vsakemu tako zavzemu prestižu in je izvajalo samo take operacije, ki so bile potrebne. Kljub temu smo pričakovali mnogo večje izgube. Prištedeno moštvo pa nam bo sedaj na razpolago za nadaljevanje vojne. Trenutno se mnoge divizije vračajo iz Francije v domovino. Mnogi bodo šli na dopuste, drugi pa bodo pomagali pri pospravljanju plena ter popravilu in nadomeščanju orožja.

2. V vojaškem pogledu smo danes močnejši kakor smo bili kdaj poprej. Potrošnja vojnega materiala v borbah na Norveškem, Nizozemskem, v Belgiji in Franciji ni v nobenem razmerju s produkcijo. Vojno letalstvo in letalska produkcija ter produkcija orožja in municije je danes močnejša in večja ter popolnejša kakor pa je bila ob začetku vojne.

3. Vsa skladišča so prenapolnjena in so zaloge že tako velike, da je bilo treba celo preusmeriti produkcijo, ker nimamo več na razpolago dovolj skladiščnih prostorov. Uporaba municije je bila malenkostna ter sploh ni v nobenem razmerju z zalogami. Zaloge za vse vrste orožja so danes mnogo večje kakor so bile ob začetku napada.

4. Kar se tiče surovin, ki so potrebne vojno, je bila Nemčija po zaslugi izvedena štiriletke odlično pripravljena tudi za naj-

težjo obremenitev. Nobena vojska na svetu v tem pogledu ni tako dobro pripravljena kakor nemška. To je predvsem zaslug maršala Göringa, ki je že v mirni dobi poskrbel za to. Predvsem pa imamo v neomejenih količinah najvažnejše surovine, to so premog in železe. Tudi preskrba kurjave je tako bogata in kapaciteta naše produkcije tako narašča, da smo lahko docela neodvisni od vsakega uvoza. Naše kovinske rezerve so tolikšne, da lahko vzdržimo še tako dolgo vojno. K temu pridejo še nepregledne možnosti izkoriščanja zasledene ozemlja. Italija in Nemčija imata sedaj pod svojo kontrolo prostor z okrog 200 milijonov ljudi, od katerih se lahko 130 milijonov udeležuje v vojski, 70 pa izključno v gospodarstvu. Dne 1. septembra je bila razen tega uvedena za sedanjo vojno nova petletka in so bili tudi v tem pogledu izdani vsi ukrepi v pogledu prehrane tako, da je tudi prehrana v vsakem pogledu zagotovljena ne glede na to kako dolgo bi trajala vojna.

Položaj Nemčije

Nemčija močnejša kakor kdajkoli in preskrbljena z živežem, surovinami in vojnim materialom

5. Zadržanje nemškega naroda je po zaslugi narodno-socialistične vzgoje takšno, da ni šel v vojno s površnim »hura-patriotizmom«, marveč s fanatično resnostjo, zavedajoč se usode, ki ga čaka, če bi bil premagan. Poskusi sovražne propagande, da bi nemški narod demoralizirala, so prav tako smešni kakor neumni in brezuspešni. Deset mesecev vojne je ta fanatizem le še povečalo. Nesreča je le v tem, da javnega mišljenja vsega sveta ne oblikujejo ljudje, ki gledajo na stvari takšne, kakršne so, marveč tako, kakor bi želeli. Zadržne dni sem pregledal nešteto dokumentov, ki so bili zaplenjeni v zavezniškem glavnem stanu. Med njimi so tudi poročila o razpoloženju nemškega naroda. Nekatera izmed teh poročil izvirajo iz vrst diplomatov in niso si na jasnem, ali so tako neumni, tako slepi ali tako zlobni, da poročajo take bedastoče. Priznavam, da tudi v Nemčiji še obstajajo subjekti, ki so nepopolniji-ji reaktoranci in ki žele, da bi se stvari drugače razvijale kakor so se. Toda teh ljudi je tako malo, da so docela brezpomembni. Nasprotniki so računali, da bo Nemčija izstradala in da bo nastala revolucija. Toda izkazalo se je, da je to le njihova tolažba. Stališče nemškega naroda so pokazali njegovi sinovi, ki so se borili na vseh bojiščih in ki so v par tednih premagali najmočnejšega sovražnika. To pa je tudi duh domovine.

Nemčija in Rusija

Nemško-rusko razmerje je končno veljavno urejeno in sklenjen dogovor glede razdelitve interesnih sfer

6. Zadnje upanje angleških državnikov in politikov ter raznih zavezniških reprezentantov, vladarjev brez krone, vlad brez držav, generalov brez armad, je možnost odtujitve Nemčije in Rusije. Nemško-rusko razmerje pa je končno veljavno urejeno. Nasprotniki Nemčije so si res na vse načine prizadevali, da bi spravili Rusijo v Nemčiji nasprotni tabor. Toda Rusija je pravilno gledala in smatral sem za pravilno, da se z Rusijo pametno dogovorimo in da za vedno razčistimo, kaj smatra Nemčija za svoje interesno področje in kaj spada v rusko interesno področje. Po tej jasni razme-

jitvi interesnih področij, je sledila nova ureditve nemško-ruskega razmerja. Zaman je vsako upanje, da bi lahko prišlo med Nemčijo in Rusijo do kake nove napetosti. Niti Nemčija ni napravila nobenega koraka izven svojega interesnega področja niti ni Rusija posegla v nemško interesno področje. Upanje Anglije, da bi mogla izzvati kako novo evropsko krizo in s tem razbremeniti svoj lastni položaj, je glede Rusije in Nemčije brezgledno. Angleški državniki počasi mislijo in zato se bodo šele polagoma prilagodili temu dejstvu.

Zadnji apel na Anglijo

„Apeliram kot zmagovalec na človeški razum in ne vidim vzroka za nadaljevanje vojne“

Če sem 6. oktobra lanskega leta zagotovil, da niti najmanj ne dvomim v končno zmago, potem mi je razvoj dogodkov dal prav. Kljub temu, da sem bil prepričan v nemško zmago, povsem takrat ponovno ponudil Franciji in Angliji roko sprave. Kakšen je bil odgovor, je še vsem v spominu. Oni so me zasmehovali in sramotili ter zahtevali nadaljevanje nesmiselne borbe. Že takrat sem rekel, da se bojim, da bo do tolažilno moje spravljivost za strah, da se nočem več boriti, ker se ne morem. To se je tudi zgodilo. Danes seveda Francija že drugače misli, kakor je takrat. Koliko brezmejnega bede je prišlo nad ta veliki narod. Koliko milijonov ljudi je bilo pregnanih s svojih domov samo v želji, da bi s tem nemškemu vojnemu vodstvu povzročili težavo. Ta evakuacija je bila naravnost

zločinska in najhujše so bile prizadete baš te žrtve. Churchill in Reynaud sta s svojimi ukrepi poglajala milijone v bedo in pomanjkanje. Vse to ne bi bilo potrebno, če oktobra lanskega leta nisem zahteval nič drugega kakor mir. Toda oboroževalni magnati so hoteli nadaljevanje vojne za vsako ceno. Sedaj so jo dobili. Preveč sem vajak, da ne bi imel razumevanje za nesrečo teh ljudi, toda iz Londona še vedno prihaja samo en krik, toda ne krik množice, marveč politikov, ki hočejo borbo nadaljevati. Ne vem, ali si ti politiki sploh predstavljajo, kaj pomeni nadaljevanje te borbe. Oni izjavljajo, da bodo borbo nadaljevali, četudi bi Anglija propadla, iz

Nadaljevanje na II. str.

Kanade. Ne verjamem, da bi bilo treba to razumeti tako, da bi angleški narod šel v Kanado. Tja se bodo preselili samo vojni interesi, narod pa bo moral ostati in v Londonu bo vojna drugače izgledala kakor pa v Kanadi.

Čutim globok notranji odpor proti takemu brezvestnemu postopanju angleških državnikov in skoraj me boli, da me je usoda doletela, da s temi ljudmi pomedem. Moj namen nikdar ni bil voditi vojno, nego zgraditi nemško socialno državo. Vsako leto vojne me oropa in zadržuje v tem delu. Toda g. Churchill je pravkar izjavil, da hoče vojno. Pred šestimi tedni je začel vojno na prostoru, kjer je mislil, da je posebno močan, namreč z letalsko vojno proti civilnemu prebivalstvu, seveda z izgovorom, da gre za napade na vojaške ustanove. V resnici pa so napadali bolnišnice, šole, stanovniške hiše in podobno. Na to dosedaj nisimo odgovorili. Toda če ne pomeni, da bo tako tudi ostalo Bodimo si na Jasnem, da bo iz tega nastala strahovita katastrofa in beda, seveda ne za g. Churchilla, ki bo sedel v Kanadi, nego za milijone drugih ljudi. Naj mi nihče ne zameri, če tudi tokrat kot prorok povem da bo s tem uničen veliki angleški imperij, kar sicer nikdar ni bil moj namen. A jasno je, da pomeni nadaljevanje borbe samo popolno uničenje enega izmed obeh nasprotnikov. Naj g. Churchill misli o tem kakor hoče, toda jaz vem, da to ne bo Nemčija, marveč Anglija.

V tej uri se čutim dolžnega, da zadostim svoji vesti in da še enkrat naslovim apel na Anglijo. Lahko to storim, ker ne prosim kot premaganec, nego kot zmagovalc. Apeliram na človeški razum. Ne vidim nobenega vzroka za nadaljevanje vojne in obžalujem vse žrtve, ki jih bo zahtevala in ki bi jih tudi svojemu narodu rad prihranil. Vem, da milijoni nemškega naroda hrepeno po tem da bi se spopadli baš s tem sovražnikom (Dolgotrajno pritrjevanje), ki nam je brez vsakega vzroka napovedal vojno. Vem, da je pri nas doma mnogo mož, žen in mater, ki bi kljub vsemu bile pripravljene doprinesti tudi najdražjo žrtev, vem pa tudi, da bo g. Churchill to mojo izjavo zavrnil kot izraz moje bojazni. Jaz bom imel potem čisto vest napram vsemu, kar bo sledilo.

Po desetih mesecih vojne, moram reči, da je božja previdnost naše delo blagoslovila in nas stalno spremljala. Ginjen sem ob zavesti, da mi je bilo usojeno, da prinesem osvobodjenje svojemu narodu. Srmo-ta Compiegnea je zavedno izbrisana. Danes sem omenil pred vami one moze, ki so mi omogočilo to veliko delo. Ob koncu naj omenim še one številne brezimence, vse one milijone oficirjev in vojakov, ki so vedno pripravljene dati za domovino tudi najdražjo žrtev in one, ki leže ob strani grobov, v katerih počivajo že njihovi mozeje. Vsi oni so se žrtvovali za svobodo, bodo-

nost in veličino nemškega naroda. Zivela Nemčija!

Zaključitev seje

Maršal Göring je zaključil sejo s kratkim govorom, v katerem je poudaril hvaležnost vsega nemškega naroda kancelarju Hitlerju, ki samo njemu gre zaslug, da se je nemški narod otresele suženjskih verig in je zopet svobodno zadihal. Zahvalil se je kancelarju Hitlerju za priznanje, ki ga je izrazil vodilnim možem Nemčije ter naglasil, da so vsi srečni, da smejo biti njegovi sotrudniki. Vsa zasluga in vsa hvaležnost nemškega naroda pa gre samo Hitlerju, kateremu ostane nemški narod brezmejno vdan in neomajno zvest. Seja državne zbor, da je bila zaključena s petjem državne in narodno socialistične himne.

Prvi vtis v Angliji

London, 19. jul. s. (Reuter) Angleški radio je sprotil oddajal v prevodu mesta iz govora kancelarja Hitlerja, ki se nanašajo na Anglijo. Napovedovalec je dodal, da je prvi vtis govora v Londonu ta, da je po nedeljskem govoru ministrskega predsednika Churchilla komentar k govoru kancelarja Hitlerja nepotreben.

Posredovanje za kompromis med Italijo, Nemčijo in Anglijo?

Bern, 19. julija. z. Švicarski listi posvečajo mnogo pažnje vestem, da je bilo v zadnjem času več poskusov rešiti spor Berlin-Rim-London s kompromisom, preden pride do odločilnega spopada med Nemčijo in Italijo na eni strani Anglijo na drugi strani. Londonske vesti zatrjujejo, da so bile dosedaj stavišene s posredništvom nevtralnih držav Angliji tri ponudbe, ki seveda niso imele službenega značaja, ali bi bile mogle v primeru, da je angleška vlada da vsaj načelno pristala na razgovore o kompromisu, dovesti do službenih pogajanj.

Prva taka ponudba je šla baje preko Madrida, v drugič je poskušal s posredovanjem Vatikan, najnovejša posredovalna akcija pa da je bila izvršena te dni preko nevtralne države, ki ima v svoji dinastiji tradicionalne zveze z Londonom.

Z angleške strani zatrjujejo, da je angleška vlada prošle dni tudi tretjo ponudbo odklonila, ker je odločena, da vodi borbo do konca.

Koliko je na teh vesteh resnice, se ne da kontrolirati. Vsekakor je točno, da na Angliškem nihče ne verjame v možnost kompromisa in da je angleška javnost danes še proti vsaki politiki popuščanja. Rimske in berlinske vesti zanikajo, da bi Nemčija, ali Italija bili pripravljeni na mir z Anglijo pod pogoji, ki bi ne odgojvarjali v glavnih točkah nemškemu, odnosno italijanskemu programu glede vojnih ciljev.

Pomorska bitka pri Kreti

Avstralska križarka „Sydney“ potopila večeraj zjutraj italijansko križarko „Bartolomeo Colleoni“

London, 19. jul. s. (Reuter) Admiraliteta je objavila danes popoldne naslednji komunikacije: Poveljni vzhodnega angleškega brodogradnja v Sredozemlju javlja, da se je danes zjutraj avstralska križarka »Sydney« pod poveljstvom kapitana Collinsa v spremstvu več rušilcev zapletla v borbo z dvema italijanskima križarkama severozapadno od Kreta. V teku borbe je bila potopljena italijanska križarka »Bartolomeo Colleoni«. Druga italijanska križarka se je umaknila, zasledovana od angleških vojnih ladij. Nekaj italijanskih rušilcev je rešil 250 mornarjev s potopljene italijanske križarke.

Italijanska lahka križarka »Bartolomeo Colleoni« je spadala v vrsto 14 lahkih italijanskih križark s skupno tonazno 80.884 ton. Zgrajena je bila leta 1930. Obdana je bila z lahkim oklopom 50 mm debelih jeklenih plošč. Imela je 5069 ton. Njeni stroji so razvijali 105.000 konjskih sil. Vozila je lahko z brzino 42 milj na uro (78 km) ter je spadala med najhitrejšee vojne ladje na svetu. S seboj je vozila 100 vagonov nafte in je lahko plula skoraj 5000 km brez pristanaka.

Oborožena je bila z 8 topovi kalibra 152 mm, 6 topovi kalibra 100 mm, 4 protiletalskimi avtomatskimi topovi kalibra 37 mm in 12 protiletalskimi strojnimi. Oborožena je bila tudi s 4 cevmi za lansiranje torpedov. Na krovu je imela 2 letali. Dolga je bila 168 mm in 15,5 m široka. Stela je 505 mož posadke.

Avstralska križarka »Sydney« je bila zgrajena leta 1934. Njena tonazna znaša 6830 ton. Stroji razvijajo 72.000 konjskih sil in vozi z brzino 32 milj na uro. Na krovu ima 180 vagonov nafte ter lahko vozi brez

pristanaka 12.000 milj. Oborožena je kakor njena italijanska nasprotnica, z 8 topovi kalibra 152 mm, z 8 topovi kalibra 102 mm, s 4 protiletalskimi topovi kalibra 47 mm in 12 protiletalskimi strojnimi. Močna je njena oborožitev s cevmi za lansiranje njena italijanska nasprotnica, z 8 topovi vozi tudi 2 letali. Dolga je 169 m in široka 17 m. Posadka šteje 550 mož.

V indijskih vodah potopljene angleške ladje

London, 19. jul. s. (Reuter) Admiraliteta je objavila nočjo naslednji komunikacije: V zvezi s časopisnimi poročili, da sta bili dve angleški trgovinski ladji, »King John« in »Davision«, potopljeni v območju Zapadne Indije potrjuje admiraliteta, da sta bili omenjeni ladji res potopljeni od sovražnega napadala, ki je na delu v Atlantiku. Z ozirom na to svari admiraliteta pred njim vse trgovinske ladje. Obstoji domneva, da je napadalec v vojno ladjo spremenjena trgovinska ladja.

Sovjetska mornarica

Moskva, 19. julija. AA. (Tass). List Krasnaja flot prinaša članek o delovanju in gradnji sovjetske vojne mornarice. V članku se trdi, da se sitem zgradnje sovjetske vojne mornarice nadaljuje brez zastoja. V prvi polovici letošnjega leta se je kapaciteta v sovjetskih ladjedelnicah zvišala v primeri s kapaciteto ob isti dobi lani za 41%. Sovjetska gradnja ladij je v minulnem letu popolnoma odgovarjala načrtu ter je bila v primeri z gradnjo leta 1938. za čez 40% večja.

Med Rumunijo in Bolgarijo nastala zopet napetost

Bolgari zapuščajo Dobrudžo — Bolgarski protesti v Bukarešti brez uspeha

Moskva, 19. jul. b. (Tass). Kakor poročajo iz Sofije, je bolgarska vlada večeraj izročila rumunski vladi noto glede vprašanja južne Dobrudže s predlogom za mirno ureditev tega vprašanja. Podrobnosti bolgarskega predloga še niso znane, vendar je bolgarska zahteva postavljena na način, ki omogoča diplomatska pogajanja.

Sofija, 19. jul. o. Ker je rumunska vlada odklonila bolgarski predlog, da bi se vprašanje Dobrudže uredilo v medsebojnem sporazumu, se kaže zopet poslabšanje razmerja med Bolgarijo in Rumunijo. S službene strani poročajo o zapiranju Bolgarov in Dobrudže ter o zaplenbi njihovega imetja. S temi ukrepi je bil velik del bolgarskega prebivalstva prisiljen, da zapusti Dobrudžo. V Bolgarijo prihajajo neprestano bolgarski begunci iz Dobrudže. V Dobrudži se zopet zbirajo rumunske vojaške sile. V službenih bolgarskih krogih izjavljajo, da je bolgarska vlada samo zato pristala na odgoditev ureditve vprašanja Dobrudže, ker je upala, da se bo uredilo po diplomatskih pogajanjih. To upanje je sedaj izginilo, ker se tudi pro-

testi bolgarskega zastopnika v Bukarešti zaradi dogodkov v Dobrudži ostali brez uspeha.

Ponovna sprememba v rumunski vladi?

Bukarešta, 19. jul. o. V diplomatskih krogih napovedujejo, da se more pričakovati nova preobnova rumunske vlade. To sklepajo zlasti po ponovnih konferencah kralja Karola in ministrskega predsednika Gigurta. V novi vladi železna garda ne bi bila zastopana. Kakor se čuje, izražajo v nekaterih rumunskih krogih željo po ureditvi položaja z Rusijo.

Protizidovski ukrepi

Bukarešta, 19. julija. o. Rumunski zakon proti Židom je že izdelan ter bo objavljen v par dneh. Židom bo prepovedan prestop v krščanstvo. Črtana je že državna podpora židovske voziropovedi v znesku enega milijona lejev. V splošnem trdijo, da bo ta zakon ostrejši, kakor madžarski zakon proti Židom. Ustavljenih je bilo že tudi več

židovskih listov. Generalno ravnanje rumunskih židov in več drugih javnih ustanov, med njimi ministrstvo za prosveto, je že odpustilo vse židovske nameščenice.

Pred vstopom Španije v vojno?

Basel, 19. jul. z. »Basler Nachrichten« piše, da je postalo zelo aktualno vprašanje vstopa Španije v vojno proti Angliji. Zlasti po zadnjih izjavah generala Franca se more ta dogodek pričakovati že v najkrajšem času. Kakor je znano, je general Franco izjavil, da španska nacionalna revolucija ne bo prej končana, dokler ne bo Gibraltar postal zopet španski. Po napovedanem sestanku Mussolinija in generala Franca v začetku avgusta bodo vsekakor napovedi o vstopu Španije v vojno proti Angliji dobile konkretnije oblike.

Alandski otoki na vrsti

Rim, 19. jul. p. United Press poroča, iz Stockholma, da je ruska vlada poslala Finski zahtevo, naj se Alandski otoki demobilizirajo, ali pa odstopijo Rusiji. Finska vlada se je z sestala k seji, na kateri razpravljala o tej zahtevi. Po vseh okoliščinah se more sklepati, da bo Finska pristala na rusko zahtevo.

Angleški pritisk na Portugalsko

Berlin, 19. jul. p. »Paris Soir« poroča iz Lizbone, da izvaja Anglija pritisk na Portugalsko za odstop nekaterih letalskih oporišč.

Nemški letalski napadi na Anglijo

London, 19. julija. s. (Reuter) Danes so bila nemška letala opažena nad več deli Škotske kakor tudi nad Walesom ter nad južnozpadno, južnovzhodno in severnozpadno Anglijo.

Šest nemških bombnikov je vrglo na neko mesto južnozpadne Anglije 30 bomb, ki pa niso povzročile velike škode. Nato je bila nad istim mestom opažena skupina angleških bombnikov in lovskih letal, ki so letela v smeri na morje. Kmalu potem je bilo slišati z morja eksplozivje bomb in streljanja s strojnimi. Na jugozapadno Škotske je vrglo neko nemško letalo 8 bomb. Ena hiša je bila porušena in več oseb je bilo ubitih, oziroma ranjenih.

V zadnjih 24 urah je bilo po dosedanjih podatkih sestreljenih nad Anglijo 6 nemških letal. Dve sta bili sestreljeni večeraj popoldne ob priliki napadov na ribiške ladje vojne mornarice. Eno izmed obeh letal je bilo sestreljeno od protiletalskih topov ribiške ladje »Rinovia« ob južni angleški obali.

V teku napada na ladjo so bili trije člani posadke ladje ubiti. Drugo nemško lovsko letalo tipa Messerschmitt 110 je bilo sestreljeno od nekega izvidniškega letala obalnega poveljstva, ki se je spopadlo s skupino štirih nemških lovskih letal, čeravno je bilo le slabo oboroženo ter je razvijalo manjšo hitrost. Ostala štiri letala so bila sestreljena tekom noči. Lovska letala tipa Hurricane so sestrelila izvidniško letalo nemške kopne vojske Henschel 126. To je prvi primer, da je bilo nad Anglijo opaženo tako letalo.

Po uradnih podatkih je bilo od 18. junija dalje doslej sestreljenih nad Anglijo skupno 133 nemških letal, od izbruha vojne dalje pa skupno 207 letal.

Naslonitev Japonske na velesili osi

Tokio, 19. jul. s. (Ass. Press) Po informacijah iz diplomatskih krogov je očji kabinet nove japonske vlade danes pod predsedstvom princa Konoja sprejel smernice nove japonske zunanje politike. Dobro obveščeni krogi zagotavljajo, da je sprejel notranji kabinet sklep o ožjem sodelovanju Japonske z osjo Rim - Berlin.

Danska izstopila iz DN

Kodani, 19. julija. AA. (DNB). Danska je izstopila iz Društva narodov. Danski minister za zunanje zadeve je dejal, da so dogodki polozama pripeljali do tega, da Društvo narodov nima svoje realne eksistence, ter je zato danska vlada sklenila odpoklicati svoje predstavništvo iz Društva narodov ter prenehati z nadaljnjo finančno podporo.

Iznani angleški dopisnik dodeljen poslaništvu

Bukarešta, 19. jul. i. (DNB). Dolgoletni dopisnik angleškega lista »Timesa« v Bukarešti Gibson bi moral biti te dni zaradi svojeza očitnega delovanja v okviru angleške obveščevalne službe »Intelligence Service« izgnan iz rumunske prestolnice. Ko pa se je rumunska policija pojavila v njegovem stanovanju, da mu sporoči odlok oblasti, se je Gibson rumunskim uradnikom legitimiral z legitimacijo tiskovnega atašeeja, dodeljenega angleškemu poslaništvu v Bukarešti. Gibson je bil na to mesto imenovan ravno dan poprej. V rumunskih vladnih krogih so zelo ozorčeni zaradi ravnania angleškega poslaništva ter smatrajo imenovanje Gibsona na mesto tiskovnega atašeeja za zlorabo diplomatskih privilegijev, ker je znano, da je bil Gibson imenovan v štab poslaništva zgolj zaradi tega, da se izogne izgonu.

Preureditev Poznanja

Poznanj, 19. jul. AA. (DNB) Vodja rajha je dal namestniku za nove vzhodne pokrajine Greiserju temeljna vzhodila za gradbeno preureditev Poznanja, ki so v skladu s smernicami, po katerih sedaj preurejajo velika mesta v Nemčiji. Prva etapa načrta za preureditev Poznanja določa popravilo poznanjskega dvorca in graditev novih monumentalnih zgradb za posamezne občinske ustanove, tako med drugim tudi za občinsko gledališče. Zgradili bodo tudi novo univerzo in novo palačo za namestništvo rajha. Razume se, da vzporedno s tem grade tudi zdrava stanovanja za delovno ljudstvo.

Rooseveltovo program

Dosedanji ameriški prezident je sprejel tretjo kandidaturu in imel pri tej priliki važen govor

Washington, 19. julija. AA. (Reuter) Predsednik Roosevelt je imel po radu naslednjim govor, ki ga je naslovil na volilni kongres demokratske stranke:

Imam dvojni občutek. Na eni strani veliko željo, da bi se umaknil in odpotil, na drugi strani pa me morem iti preko pomembne in nevidne stvari, ki se imenuje vest. Pristajam na tretjo kandidaturu le zaradi hitrega toka mednarodnih dogodkov. Toplo se je zahvaljujem kongresu, da je za podpredsedniškega kandidata demokratske stranke izvolil poljedelskega ministra Wallacea. Še do pred kratkim sem bil trdno odločen, da se takoj umaknem v privatno življenje, čim mi izteče sedanjim predsedniški mandat. Toda resni časi, skozi katere sedaj plovemo, so močnejši kot vse moje osebne želje. Naša država je na enem najvažnejših razpotij svoje zgodovine. Sedanjim dogodki na svetu bodo imeli lahko ogromne posledice. Zedinjene države morajo zato še nadalje vsestransko delati za izpolnitev svoje državne obrambe. Ta naloga pa zahteva splošno narodno sloglo. Ko sprejemam kandidaturu, nikakor ne mislim na svojo osebnost, temveč samo na svojo dolžnost, sprejeti nalogo, ki mi jo je dodelila volja naroda. Nikoli ne bi bil sprejel kandidature, če bi zanjo govorili samo trenutni politični interesi demokratske stranke.

Sprejemam kandidaturu samo v interesu in zaradi potreb Zedinjenih držav. Ta interes kulminira v potrebi, da se napravi vse, da se zavarujejo Zedinjene države pred zunanjimi nevarnostmi in da se ohrani politični in družabni red, kakršn obstoja sedaj v Zedinjenih državah. Sedanja politična in družabna ureditev odgovarja volji vseameriške nacije, ki jo je zaradi tega treba ohraniti. Sedanja vojna ni vojna, kot vse druge, temveč je istočasno velik proces sprememb v svetu. V takih časih ima vsak državljan Zedinjenih držav dolžnost, da služi svoji domovini po svojem najboljšem znanju, v mejah svojih možnosti ter

na mestu, na katero je postavljen. Samo in edino ameriški narod me lahko pripelje na predsedniški položaj. V primeru, da bi izbirna ameriška naroda ponovno padla na mene, potem že sedaj lahko brez vseh fraz in enostavnim povem, da se bom z božjo pomočjo potrudil služiti z vsemi silami in po svojem najboljšem prepričanju interesom svoje države.

Volilna borba, ki sedaj nastaja, se bo znatno razlikovala od prejšnjih ameriških volilnih borb o priliki predsedniških volitev. Mednarodni dogodki se razvijajo s tako hitrostjo, da ni mogoče hoditi po dolgih agitacijskih potovanjih, temveč je skoraj stalno treba sedeti v Washingtonu, oziroma v krajih, odkoder je mogoče hitro dobiti telefonično zvezo ne samo z Washingtonom, temveč v primerih potrebe tudi z Evropo in Azijo in odkoder se je mogoče v nekoliko urah vrniti v Washington. V volilni borbi, ki sedaj nastaja, ne bom imel kot predsednik niti časa niti volje spuščati se v popolnoma politične prepire. Glavno je, da vsi vemo, da naše javno in vsakodnevno življenje počiva na osnovnih državljanskih in osebnih svobodah, ki jih mi Amerikanci uživamo in zvesto varujemo že polnih 150 let.

Henry Wallace

podpredsedniški kandidat

Chicago, 19. julija. AA. (DNB) Poljedelski minister Henry Wallace je bil izvoljen pri prvem glasovanju za kandidata demokratske stranke za podpredsednika Zedinjenih držav. Od 1010 delegatov jih je za Wallacea glasovalo 665.

Hull odpotoval v Havano

Washington, 19. julija. AA. (DNB) Večeraj je zunanji minister Hull odpotoval iz Washingtona s 15 sotrudniki na konferenco ameriških zunanjih ministrov v Havano. Pred svojih odhodom je Hull izjavil:

Francoski diplomati zapustili London

ker angleška vlada noče vrniti zaplenjenih oziroma razoroženih francoskih vojnih ladij

London, 19. julija. s. (Reuter) Danes je bilo francosko veleposlaništvo v Londonu zaprt in je uradništvu odpravnikom poslovanje na čelu odpotovalo v Francijo. Z uradništvom je odšel tudi Paul Maurin, ki je določen kot agent francoske vlade pri angleški vladi Maurin se bo najbrže v nekaj tednih vrnil na svoje mesto v London.

Zeneva, 19. julija AA. (Stefani) Iz Vichyja poročajo: Francoski zunanji minister Baudoin je dal večeraj zastopnikom tiska naslednjo izjavo, v kateri se je bavil z londonskimi vestmi o francoski zahtevi po odškodnini za izgube ki so bile povzročene francoski mornarici o priliki napada pred Oranom ter o možnosti obnove francosko-britanskih odnosov:

Po napadu pri Mers el Kebiru je francoska vlada sklenila prekiniti diplomatske odnose z Veliko Britanijo. Tako je bilo našemu odpravniku v Londonu naročeno, naj britanski vladi takoj sporoči našo odločitev in naj se takoj potem z vsemi člani veleposlaništva vrne v Francijo. Ta ukaz smo dali odpravniku poslovanje z brzojavko z dne 4. julija. Izključeno je, da bi to dejstvo ne bilo znano britanski vladi. Toda z ozirom na neradne razmere v brzojavnem prometu je bila nota o prekinitvi diplomatskih stikov izročena v Londonu šele 8. julija. Britansko zunanje ministrstvo samo je izjavilo, da ne vzame te naše odločitve na znanje, in je obenem svetovalo da bi se med obema državama uvedli redni diplomatski odnosi. Nato je francoska vlada odgovorila, da more na splošno vzeti ta britanski predlog v razpravo samo z nekaterimi pogoji. Eden teh pogojev je v naši zahtevi, da nam Velika Britanija takoj vrne vse naše vojne ladje ki so bile delno protizakonito zaplenjene, deloma pa jim je bilo onemogočeno odpluti v francoske luke. Razen tega zahtevamo polno odškodnino za družine žrtev britanskega napada, ka-

kor tudi povračilo gmotne škode ki je bila pri tej priliki storjena. O tem francoska vlada ni izdala nobenega sporočila za javnost. Z britanske strani take rezerviranosti niso pokazali. Poročilo iz Londona govori o nekih pogajanjih, vendar pa ni konkretnjših podatkov o tem.

Pri takem dejanskem stanju je bila francoska vlada prisiljena tudi širši javnosti razložiti svoje stališče. Po poročilih, ki jih dobivamo iz Londona, britanska vlada ni pripravljena izpustiti zadržanih francoskih ladij. Francoska vlada smatra oddajo teh ladij za glavni in bitni pogoj. Očitno je, da v tem pogledu ne more priti do kompromisa, ker se Francija ob vsaki priliki točno drži obveznosti, ki jih je prevzela s pogodbo o premirju, kakor se je vedno trudila, da bi spoštovala vse svoje pogodbene obveznosti. Po tem takem je položaj jasen in nedvoumen.

Naj bodo posledice kakršnekoli, zaradi takšnega stališča Velike Britanije ima Francija pravico povedati, da je šla do skrajnih meja možnosti, da bi se izognila posledicam, za katere Francija ne bo odgovorna. Zaradi tega je bilo storjeno vse potrebno, da bi mogel francoski odpravnik poslov v Londonu že jutri zapustiti britansko ozemlje.

»Francoska država« in njeno geslo

Dunaj, 19. jul. p. »Neues Wiener Tagblatt« poroča iz Vichyja, da se bo francoska republika odslej imenovala »L'Etat France« (Francoska država) in da bo zamenjano tudi njeno dosedanje geslo »Egalite, liberte, fraternite« (Enakost, svoboda, bratstvo) z novim geslom »Delo, družina, domovina«. V tem smislu bodo zamenjani tudi vsi uradni napisi.

Nemško in italijansko vojno poročilo

Berlin, 19. jul. AA. (DNB) Vrhovno poveljstvo sporoča:

Nemške podmornice so zabeležile nove uspehe. Neke podmornice je potopila 31.000 ton sovražnega trgovskega brodogradnja. Nek drugi podmornici se je posrečilo potopiti oboroženo trgovsko ladjo, ki je plula v konvoju. Nemška letala so izvedla uspešne napade na letališča, pristaniške naprave in vojaška taborišča v Angliji, kakor tudi na ladje pred severno škotsko obalo in v Kanalu. Potopljene so bile štiri trgovske ladje s skupno 14.000 tonami, med tem ko je bilo 12 trgovskih ladij ter 2 patroini ladij težko poškodovanih z bombami. Lahko se reče, da je del tega brodogradnja izgubljen.

Kakor se izve, je bila 17. julija zadeta z bombami neka sovražna podmornica, ki se je potem potopila. V severozapadni in zapadni Nemčiji se je našemu protiletalskemu topništvu posrečilo preprečiti akcijo sovražnih bombnikov, tako, da je nastala samo neznatna škoda. Protiletalsko topništvo je pri tej priliki zblo tri sovražna letala. Skupno znašajo sovražnikove izgube večeraj 12 letal in 2 barabna balona. Od izgubljenih sovražnih letal jih je bilo 7 zbloh v letalskih spopadih, 7 pa jih je zblo protiletalsko topništvo. Od naših letal sta izginili dve.

Nekje v Italiji, 19. julija. AA. (Stefani) Službeno poročilo št. 40 italijanskega glavnega štaba pravi:

Italijanska letala so navzlic težkim vremenskim razmeram letela nad Gibraltarjem in uspešno bombardirala arzenal in druge vojaške objekte. Presenetilo so tudi neko britansko ladjo, ki je hotela pluti skozi sicilski kanal. Ladja je bila zadeta od

bomb in težko poškodovana. Posadka je ladjo zapustila. Vsa naša letala so se vrnila v svoja oporišča.

Na vzhodnem delu Sredozemskega morja je bila potopljena ena sovražna podmornica.

Kairo, 19. jul. s. (Reuter) Današnje kenijsko vojno poročilo javlja, da so italijanski bombniki v sredo štirikrat napadli mesto Buna v Keniji ter vrgli 120 bomb.

Na kopnem so izvedli kenijski oddelki več izvidniških pohodov v smeri Italijanske Somalije.

Veleposestvo Nelsonovih potomcev zaplenjeno

Rim, 19. jul. j. (Stefani) Prefekt province Catania je v skladu z zakonom, ki ureja imovino pripadnikov tujih, Italiji neprijateljskih držav, odredil zaplenbo 6.500 ha velikega posestva, tako zvan Nelsonov gozd, ki je pripadal potomcem slavnega angleškega admirala Nelsona.

Tschamba FH Vam naredi vneto rudočo kožo rujavo in prožno. Drogerija Gregorič, Ljubljana, Prešernova ul. 5.

Vremenska napoved

Zemuski: Pretežno vedro v vsej državi. Nekoliko bolj oblačno bo v zapadnih krajih. Možno so krajevne nevihte. Nekoliko se bo tu in tam ohladilo.

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

Strahote razdejanja v Trbovljah

Glavni krivec katastrofe, ki je zadela dolino, je — neregulirani potok

Trbovlje, 19. julija

Včeraj in danes je bilo spet jasno nebo in sonce je sijalo v vsej poetni topotji. Temni oblaki so se razpršili, neurje je odvihralo, trboveljski dolini pa je ostalo hudo razdejanje s škodo, žalostjo in obupom v stoterih rodbinah, ki jim je voda uničila še tisto malo, kar so imeli za borno življenje. Deroči hudournik Trboveljsčice je s svojimi pritoki poleg hude plohe, ki je poškodovala vasa polja in vrtove, bil glavni krivec vseh razdejanj po celi dolini. Nešteto obupnih prizorov se je med nevihto in še potem odigravalo povsod, kjer je visoka voda z bliskovito naglico vdirala v domove in lokale.

Mostovi se rušijo

V trgu Trbovlje je Trboveljsčica pričela svoje uničujoče delo že pri mlinu ob občinski stanovanjski hiši. Most preko potoka so brzo zajela debela debla, izruvana drevesa, štiri in vejevje ter se je vstalo vodno večjem pritisku razlila s divjim tokom preko ceste in dosegla spodnje prostore v mlinu, kjer je odnesla in uničila mnogo moke in pšenice. Prostor pred mlinom je čisto razdejala. V bivši Orešnikovi žagi je voda že silila v stanovanje, od koder so stanovalci v zadnjem hipu rešili najnujnejše. Z zgornje in spodnje cestne strani so se potem vedno večje množine vode valile do Lipovškove hiše ter v hipu zalile vse spodnje prostore, popolnoma uničile in odnesle pohištvo in življenjske potrebščine najnujnikom. Težki hlodi so se zagnali proti tamošnjemu mostu, ga razrušili in odnesli. Hiša sama je bila v nevarnosti, da ji voda izpodje in poruši temelje. Lastnica gđ. Lipovškova se je do pasu v vodi rešila proti Ličarju. Pri Grenkovi pekarni se je pustenoje nadajevalo, lastnik je voda odnesla velike množine goriva, moke, vdrila v stanovanje ter ga zelo poškodovala. Lipovškov most in brv pri Orešnikovem jezcu, ki jo je seveda tudi odrgalo, sta se potem zalotela v Grenkov most in ga porušili. Vse to se je s težkimi tramovi in debli zagnalo proti Lapornikovi brvi in jo v trenutku izruvalo s železnimi traverzami vred iz betonskih temeljev. Vsa masa se je potem jela gromaditi na metre pred betonsko ograjo trškega mostu, zamašila most ter betonsko ograjo, debelo preko pol metra, raztrgala na drobne kose. Voda se je medtem že razlila meter visoko po vsem trgu in tamkajšnjih vrtovih, kjer je zlasti uničila Lapornikov in Podlesnikov vrt ter razbilo vse ograje z betonskimi podstavki vred. Že je voda vdrila v špančev hišo ter pokončala vinsko klet. Debel hloed je voda z vso silo treščila v mesnico in kot granata razbila ob cesti steno.

Gasilci so medtem že stopili v akcijo ter z drugimi skušali odpreti odtok pri mostu, vendar se je voda razlila že vse više v Podlesnikovo trgovino, zlasti pa v Kuckenbergovo delavnico, kjer je odnesla vse čevlje in orodje ter prizadela ogromno škodo. Branjarje ob cesti na trgu so se majale pod udarci valov, lastniki pa so zaprti v hišice, čakali najhujšega. Rešitev ni bila več mogoča in bi bili gotovo vsi utonili, če bi bilo odneslo lesene zgradbe. Branjarji pri pokopališču je sicer voda igranje dvignila iz temeljev ter jo kot Neotovo barko zanesla tja za pogrebni zavod. Lastnik pa je imel srečo, da se je vozil s hišico vred brez vsake škode. Bajne mu je ostala vsa zaloga ter se ni izgubilo niti eno jajce.

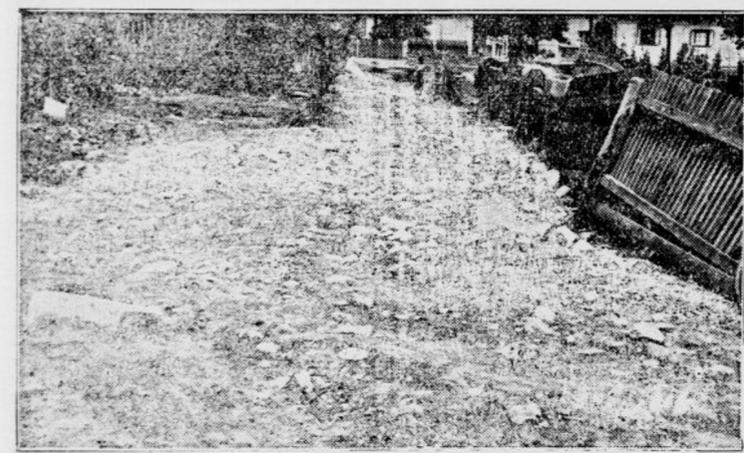
Od občinskega doma do Vod

Občinskemu domu, ki stoji tik potoka, razdvajana voda tudi ni prizanesla. V desetih minutah se je hudournik razlil preko travnika in vedno više poganjajl umazano vodno proti poslopju, ki je bilo kmalu obdano od širokega jezera. Voda je vdrila preko metra visoko v dom ter nadaljevala pot preko novih nasadov mimo Haukove vile, preko polj in vrtov ter se z vso silo zalotela v ožino med »Domom in vrtom« in Božičevo delavnico. V hipu je vdrila v tamošnje vile ter zlasti pri Mauserju v pritičju napravila pravo razdejanje. Krojaški salon ge. Mauserjeve je z vsemi oblekami, mnogim blagom in šivalnimi stroji čisto uničen ter gre škoda v desetisoce.

Hud vodni naval je vzdrla občinska klavnicna, ki je ograjena z betonskim zidom in visoko leseno ograjo. Voda se je razlila okrog in okrog ter v kratkem času dvignila ograjo z betonskim podzidkom vred, razbila močna zaporna vrata in vdrila visoko v klavnicno. Mesarji so bili baš pri tem, da odvozijo meso v mesnico. Enemu od njih je voda odnesla cel voziček z mesom. Od tod dalje pa so se vodne mase dobesedno razdvijale v ozkem prostoru med bregom in stanovanjskimi hišami. Pri Mervarju in v nasprotni rudniški hiši so se odigravale cele tragedije. Voda je vdrila tu do dva metra v pritična stanovanja. Hlodi so butali skozi okna v sobe, pohištvo je odnašalo, prebivalci so ponekod do ramen v vodi reševali imetje. Več njih so rešili skozi okna z vrvmi, drugi, v višjih nadstropjih, so zbežali na strehe bližnjih drvarnic preko lestev in desk. Čevljar Požuna, ki ima leseno hišico ob potoku, je izgubil vse svoje borno imetje. Voda mu je uničila vse orodje, odnesla čevlje in vse drugo. Sam je jedva rešil golo življenje. Hišica je sicer še na mestu, vendar vsa polomljena, ko da bi bil udaril vanjo topovski strel. Požuna so z ograje, kamor se je zatekel, rešili z vrvmi. Terbovelca trafikla, ki je stala tu blizu, pa je postala plen deročega valovja. Lastnica je rešila le sebe in del denarja, vso tobačno zalogo in druge stvari pa je požrla voda. Hišico je treščilo ob betonski most ter razbilo, valovi pa so ostanke odnesli bog v kam.

Cesta — en sam veletok

Glavna cesta od Bergerja pa do Ranzingerja je bila veletok, ki je nosil s seboj les, ograje, kamenje debela itd. Vodenska šola je bila v dolnjih prostorih popolnoma pod vodo ter so plavale klopi in mize. Pri osrednji delavnici se je razdvijano vodovodje spravilo na rudniške vozičke ter jih, kljub temu, da so bili nalozeni, igranje dvignilo s tračnic ter gnalo proti dolini. Na lesnem skladišču rudnika se je Trboveljsčica še posebno razbnela. Tam je vedno nagromadeno mnogo debel za rudniške potrebe. Vso to ogromno leseno maso je voda strgala od skladišča ter jo valila proti Sušniku. Vsi mostovi so se tam zagvozili, debela so se postavila vseprek, voda je dva metra visoko drla po vsej dolini do cementarne, uničevala vse, kar se ji je stavilo po robu. Sušniku, ki gradi novo hišo, je odneslo ves gradbeni les, vsa stanovanja tam okrog so bila pod visoko vodo, Mahkovičeva trgovina vsa pod vodo. Lastnico so jedva rešili. Škoda je zelo visoka. Poleg tega je tu doli izruvalo celo vrsto dreves in brzojavne ter telefonske drogove, razbilo transformatorje itd. Iz stanovanjske hiše železnikarjev so zbežali vsi v bregove, boječ se hudih posledic po-

Cvetiči vrt dr. Cizelja, uničen pod kamenjem in prodrom

plave. Trbovlje so že dva dneva brez telefonike in brzojavne zveze.

Sreča v nesreči, da je neurje prišlo čez dan

Opisali bi lahko še na stotine sličnih prizorov, ki vsi skupaj kažejo milijonsko škodo neurja, kakršnega nihče tu ne pomni. Edina sreča je bila, da je nevihta divjala po dnevi, kajti v temni noči bi danes gotovo lahko štel nebroj človeških žrtev. Edina posredna žrtev strašne ujme je, kakor čujemo, stara mati občinskega hišnika Majdiča, ki je zaradi razburjenja v katerem je preživljala povodenj, v občins-

stem domu včeraj umrla od srčne kapl. Sicer pa bo 16. julij ostal vsem Trboveljčanom za vedno zapisan s črnimi črkami nesreče in vremenske pogibelj.

Včerašnja uradna komisija je pregledala glavno škodo ter ugotovila, da presega dva milijona, ne računajoč se mnogih posebnih posameznih privatnikov. Hude posledice vremenske katastrofe silijo seveda k podvojenim popravilnim delom, podporni akciji vseh oblasti in ne — nazadnje k razmišljanju, kako je mogoče, da je tako majhen potocič, kakršen je Trboveljsčica, mogel povzročiti tako razdejanje! O tem spregovorimo prihodnje.

Za reformo delavskega socialnega zavarovanja

Zanimivo predavanje direktorja dr. Bohinjca v okviru Obrtnega društva

Ljubljana, 19. julija

Reforma našega delavskega zavarovanja je brez dvoma eno naših najbolj perečih socialnih in gospodarskih vprašanj. O tem resnem problemu je priredilo Obrtniško društvo v četrtek zvečer pri Štruku zelo zanimivo predavanje ravnatelja OUZD dr. Jože Bohinjca, ki je eden naših najboljših poznavalcev problemov delavskega zavarovanja, saj je tudi sam izdelal poseben načrt o reformi zavarovanja za vso državo ter ga predložil ministrstvu za socialno politiko.

Predavatelja je pozdravil predsednik Josip Rebec in na kratko ponovil sodbo naših obrtnikov ter gospodarskih krogov o vprašanju delavskega zavarovanja. Naglasil je zlasti potrebo samostojne socialne zavarovalne ustanove za področje Slovenije. Za njim je predavatelj ravnatelj dr. Bohinjec v izčrpnih, obširnih izjavah podal točno sliko delavskega zavarovanja pri nas z vsemi njegovimi značilnostmi. Zlasti pa se je pomudil pri orisu obeh predlaganih reform delavskega zavarovanja. Pokazal je nekatere slabe strani centralizma,

dokazal pa je na drugi strani s tehtnimi številkami, da Slovenija kljub nepravilni SUZOR-jevi investicijski politiki ni bila tako prizadeta, kakor se nekaterim zdi. Podrobneje je razložil svoj načrt reforme delavskega zavarovanja, po katerem naj bi opravljal nosilec zavarovanja v Sloveniji okrog 80% sredstev čisto samostojno vseh panog zavarovanja z začasnimi rentami. Vse drugo poslovanje pa naj bi vodil osrednji urad, a na njegovo poslovanje naj bi imela ingerenco banovina ter delodajalci in delojemalci. Vse, kar je potrebno, da ostane združeno zaradi skupnih interesov delavskega zavarovanja, bi tako ostalo trajno. Tako bi ostalo v Sloveniji od 12,5% premije 9%. S primernim zakonom bi seveda morali urediti vse potrebno, da bi pri investicijski politiki upoštevali vsako pokrajino z ozirom na njene prispevke. Tehno in temeljito razmotrivanje tega važnega problema v načrtu in obrazložitvi predavatelja-strokovnjaka je napravilo močan vtis na številne poslušalce ter bile deležno nedeljenega odobravanja in priznanja.

Lepo priznanje domačim obrtnikom

Škofjeloški mizarski mojster Okorn je izdelal jedilnico za kraljevsko naselje Andrejevo

Škofja Loka, 19. julija

Strokovna sposobnost škofjeloških obrtniških delavnic je znana. Škofja Loka sama je imela doslej lepo vrsto uspešnih obrtniških razstav, med katerimi je nedvomno dominirala obrtno-industrijska razstava, ki si jo je bilo ogledalo na tisoče ljudi in med njimi tudi Nj. Vel. kraljica Marija in Nj. Vis. knez namestnik Pavle.

Nimamo v mislih le ene obrtniške delavnice, ako zapišemo da je izdelal mizarski mojster Pavel Okorn kompletno jedilnico za kraljevsko naselje Andrejevo. Zaupanje škofjeloškemu obrtniku je hkratu priznanje domačim obrtniškim delavnicam z najvišjega mesta. Le prerado se namreč dogaja, da se domače delo podcenjuje, zato pa pretirano hvali vsak od drugod uvožen izdelek, četudi je še tako dvomljive vrednosti.

Kakor je naši javnosti znano, se je zgradilo v Mežaki celo dvorsko naselje, vrsta stavb v paviljonskem sistemu. Peti objekt kraljevih stavb bo služil za jedilnico. Velikost sobe, ki jo je opremila škofjeloška delavnica je 3.70 krat 6.40 m. Vsa oprema je izdelana v domačem stavbenem slogu z vsemi tipičnimi momenti. Ne govorimo o narodni ornamentiki, marveč o krajevnem slogu, kakršnega naletimo v Gornji Sav-

ski dolini med Kranjsko goro in Mojstrano. Ta slog je bil upoštevan za načrte, ki jih je izdelal prof. Grebenc iz Ljubljane.

Delo je zahtevalo mnogo preciznosti in časa. Po več mesecih dela mnogoterih mizarskih rok in strojev je bila izvršeno celotna oprava, ki šteje 12 stolov, dva fotelja, stoječo uru, buffet, troje vrst miz, vitrino, klop ob peči, tri lestence, lesen strop z vsemi obložki in opaz. Za izdelavo sta bila porabljena javor in macesen. Kolikor je bilo potrebno, so posegli tudi po vezanem lesu, da je vsako krivljenje plošč izključeno. Celotni pogled na opravo in sobo nudi dojem absolutne enotnosti in skladnosti. Vsak predmet posebej je opremljen s kraljevo krono. Obilje okrasja, ki očituje našo pristno domačo umetnost, pa še krepkeje podčrtava barve: modra, bela, rmena in rdeča. Pri izdelavi so bila upoštevana vsa izkustva mizarskih zahtev.

Oprava, ki je doslej enake še nismo videli, je sama po sebi najlepša in zaslužno priznanje našim ljudem, ki so tako dokazali, da so v resnici zmogni zmagati tudi največje zahteve. Vsi izdelki so bili: te dni odpejani na svoje mesto in vemo, da bodo sredi gorskega okolja dosegali zaslužno občudovanje.

Humanitarne ustanove v boju za obstoj

Sedanji načrt pravilnika, ki brez razumevanja omejuje delo dobrotelčnih stanovskih organizacij, je nesprejemljiv

Ljubljana, 19. julija

V naši ožji domovini je preko tisoč dobrotelčnih ustanov, med njimi številne stanovske korporacije, ki se bore zadnji dve leti za svoj obstoj.

Nekajkrat že je bilo poudarjeno, da je do temelja zgrešeno, istovetiti zavarovalnice in ustanove, ki poslujejo po trgovskih načelih, s stanovskimi človekoljubnimi organizacijami, ki jih je priključala v življenjske predvsem stanovska solidarnost, duh medsebojne pomoči in vzajemni ključ po socialni samopomoči. Ministrstvo za trgovino in industrijo je izdelalo na podlagi uredbe o nadzorstvu nad zavarovalnimi podjetji več osnutkov pravilnika, ki pa so

bili za človekoljubne ustanove vsi po vrsti nesprejemljivi. Obsegali so določbe tolike trdote, da bi morala dolga vrsta naših socialnih ustanov likvidirati. Ni treba dokazovanja, da bi to pomenilo ogromno škodo za prizadeto članstvo, pa nič manj za državo, ki mora biti zainteresirana, da se ustanove socialnega značaja, ki lajšajo gorje, ne le obdrže, temveč še dalje razvijajo in krepje. Nesprejemljiv je tudi najnovejši pravilnik trgovskega ministrstva. »Akcijški odbor stanovskih humanitarnih ustanov«, predstavnik prizadetih organizacij, se tega točno zaveda in zato ni zamudil nobene prilike, da pokaže tudi na nesprejemljivost in pogubonosno škodo

tega pravilnika. Stanovske humanitarne organizacije se trudijo, dopovedati na pristojnih mestih, da so številne omejitve in matematične rezerve nepotrebne, takisto ni mogoče zahtevati, naj bi dobrotelne ustanove nalagale svoje prihranke v državnih denarnih zavodih, odklanjajo se upravičeno aktuarji itd. Skratka si naše humanitarne stanovske in človekoljubne organizacije ne žele ničesar drugega, kakor možnosti, da se tudi v bodoče posvetijo svojemu plemenitemu socialnemu delu, posvečenemu našemu malemu človeku. Če ravno človekoljubnim ustanovam ne bi bil potreben noben pravilnik, saj je znano, da ni imelo državno tožilstvo opravka niti z enim primerom nerednega poslovanja pri stanovskih humanitarnih ustanovah, nadzorstva prizadete organizacije (»Samopomoči«, bolniška podpora in pogrebna društva) ne odklanjajo. So pa mnenja, naj bi opravljalo to nadzorstvo ministrstvo za socialno politiko, a ne ministrstvo za trgovino. Ta opredelitev bi vse bolj ustrezala duhu naših dobrotelčnih humanitarnih ustanov.

Boj za uveljavljenje pravilnika se bliža po vseh izgledih svojemu zaključku. Akcijški odbor je izdelal tudi k zadnjemu svoje izpreminjalne predloge in jih predložil preko banske uprave Beogradu. Akcijški odbor je obveščen, da je ministrstvo trgovine točno počeno o stališču humanitarnih ustanov in da bo izdelalo nov pravilnik, ki bo objavljen v »Službenih novinah«. S strani akcijskega odbora bodo tudi tokrat pokrenjeni vsi koraki, da ne pride do kakih usodnih določb. Še preden bo izšel novi pravilnik, želi imeti akcijski odbor vpogled v osnutek pravilnika, ki ga ima namen objaviti ministrstvo kot vlogo. V splošnem interesu bi bilo, da se sprejme elaborat akcijskega odbora in da se že tako težke razmere, ki v njih živimo, še ne poslabšajo z ukrepi, ki bi imeli na sebi znak nerazumevanja do socialno šitkih, malih ljudi.

Resnica o avtobusni nesreči pri Lučah

Celje, 19. julija.

O nesreči poštnega avtobusa, ki se je v nedeljo zvečer primerila pri Lučah, so se — kakor kažejo nekatera znamenja — po krivdi enega izmed potnikov raznesle nekatere netočne govorice, ki jih je treba v interesu prometa in v zaščito ugleda prometnih naprav odločno zavrniti. Direkcija pošte in telegrafarjev v Ljubljani je v Celje in na kraj nesreče poslala svoje izvedence, ki so po uradnem zaslišanju prič ugotovili, da soferja za nezgode ne zadene niti najmanjša krivda. Sofer je bil v resnici popolnoma trezen. Povsem je izmišljena podrobnost, da bi se bil avtobus na poti že pred nezgodo dvakrat zadel ob kamne ob cesti, ali ob kakšno mostno ograjo. Nesreča se je pripetila zato, ker je neka ženska v zadnjem trenutku skočila čez cesto tik pred vozilom. Soferju je uspelo, da se je z naglim zavojem nepravilni ženski izognil, pri tem pa se je zadnje levo kolo vdrlo čez rob ceste in ga ni bilo mogoče več spraviti nazaj. Pri tem je treba opozoriti na dejstvo, da je cesta na tem kraju vobče precej nevarna, zlasti ker trava na bregu Savinje do roba cestišča rase tako, da na robu visi do 50 do 70 cm nazaj v strugo in ustvarja varilni videz, kakor da je cesta širša. Pri nesreči je bil laže ranjen en sam potnik, ki si je obrazil levo dlan. Pa tudi avtobus sam — razen dveh razbitih šip — ni utrpel škode.

Zastopniki centralnega odbora organizacij državnih uslužbencev so v sredo 17. t. m. predložili predsedniku in podpredsedniku kraljevske vlade, ministru financ, pa tudi ostalim članom vlade predstavko, v kateri je obrazložen položaj, v katerem se državni uslužbenci nahajajo. Med drugim zahtevajo, naj se država ozira predvsem na družino in naj se poročim državnim uslužbenkam vrne polna doklada. V prvi vrsti naj se pomaga najslabše plačanim državnim uslužbencem. Stalna komisija naj z ozirom na dviganje in padanje cen regulira draginjsko doklado. Za pobiranje draginje in špekulacije naj se omogoči svoboda tiska in naj se v odbor za reguliranje cen povabi tudi zastopnik odbora. Omogoči naj se ustanovitve Zveze državnih in samoupravnih uslužbencev in naj se ugotovi ostalim zahtevam, ki so bile izročene 27. februarja predsedniku vlade. V posebni predstavitvi zahteva odbor nujno podporo državnim uslužbencem in njihovim družinam, ki so prišli zaradi izjemnega stanja in naraščanja draginje v težke razmere. Kakor objavlja odbor v svojem komunikatu, je finančni minister dr. Šušter obljubil, da bo skušal problem rešiti v korist državnih uslužbencev.

Izpod Triglava na Kajmakčalan

Sokolsko romanje na kajmakčalansko krstno slavo

V senci Dušanovega gradu

Ne more si ustvariti prave sodbe o Južni Srbiji, kdor iz naših krajev ne vidi potuje po njej. Starokopitnost prebivalstva, ki je kakor malokje drugod mešana po veri in plemenih, se ne da premagati v kratkih desetletjih. Treba je obzirnega ravnanja in navajanja k napredku. Zato nekaterim, ki prihajajo iz naših krajev vedno še z domišljavostjo, ki je nekoč bila lastna dunajskim kulturtregerjem, doslej ni bilo dovolj storjenega v teh krajih. Kdor pa je Južno Srbijo videl pred petnajstimi leti, kdor se je kdaj moral v varstvo orožnikov voziti po količkah samotnejših predelih, ki so bili ogroženi od makedonstvujuščih in od kačakov, kdor se je večer za večerom moral bati stenic in slabe hrane, bo priznal, da se je v marsikaterem pogledu obrnilo na bolje. In še se dela. Delovno polje je tu neizčrpno. Delo pa je težavno. Treba je na eni strani dovršiti vse, da bo Južna Srbija dostojno predstavljena v krogu civiliziranih dežel Jugoslavije, na drugi strani pa je treba z večjo roko varovati, iskati in obnavljati neštete znamenite pravine, ki jih hranijo ti zgodovinski kraji in starinski rodovi.

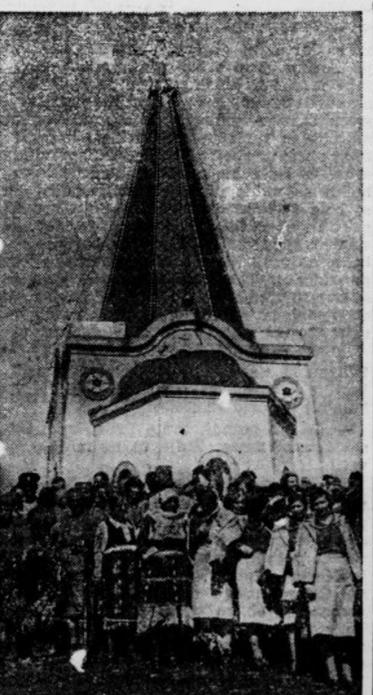
Evo, Skopje: že sto in stoletja počiva v senci mogočnega Dušanovega gradu. Z zlatom je zapisalo srednjeveško zgodovino Srbije, pod Turki se je potem sprevrglo v bedno orientalsko gnezdo. Po osvobojeju predstavlja Skopje značilno sožitje dveh svetov: orientalske mistike in zdravega balkanskega realizma. Na levi obali Vardara je ostalo staro mesto z vsemi svojimi turške mahale, na desni obali pa se

razvija moderno evropsko mesto. Koliko je tu zraslo novih hiš in palač, a delo se še vedno nadaljuje! Prosim: v Skopju ne moreš izstopiti na glavnem kolodvoru. Zakaj ne? Zato, ker ga šele dovršujejo. Izstopimo v predmestnem kolodvoru in se z izvoščkom kotalikamo po kaldrni predmestnih ulic v središče mesta. Tam doli na koncu glavne ulice vstaja pred nami veličanska palača novega kolodvora, enega največjih in najmodernejših na Balkanu. Morda bo še to leto izročen prometni in bo pomenil za Skopje kot središče velike vardarske banovine neprecenljivo novo pridobitev.

V hotelu si brez skrbi glede snage, za stran hrane imaš tod izbiro kakor malokje drugod. Na terasi pred Metropalom, pred palačo Trgovske in Industrijske zbornice blizu Dušanovega mostu je večer za večerom zbirališče skopske družbe. Malokje drugod ti lahko postrežejo s takšno kapljo in s takšnimi poslasticami z raznja. Navajam to iz pravega posebnega razloga, ker po lastnih izkušnjah dobro vem, da gre tudi ljubezen do katerekoli pokrajine — skozi želoce.

Silan Vardar mutno teče svako večje...

Z venca gora, ki obdajajo skopsko pokrajino, veje na večer prijeten hlad. Polno je gostov pred gostilnicami in kavarnami, v enakomernem topotu hitijo fjakarski konjički čez Dušanov most. Palača Trgovske zbornice, Narodna banka, Oficirski dom, za Vardarjem moderno gledališče pa še vrsta drugih novih palač je že ustvarila Skopju učinkovito osrčje, ki zapusti v go-

Vojska in sokoli pred kraljico na Kajmakčalanu na letošnji praznik

stu trajen prikupen vtis. Čar juga pa je najlepši, ko se nad Vardar in mesto razlije mesečina, tista mlečna, opojna mesečina, ki se pretaka iz srca, kakor jo je opeval Bora Stanković. Strune muzikantov trepečejo z melodijami južnosrbskih pesmi, ki jih prepeva vesela družba. Kajpada Slovenci so vmes, dobri znanci iz Ljubljane, letalski oficirji, visoki uradniki, trgovci. Kakih 200 naših zavednih rojakov je zbranih v podružnici CMD, ki jo vodi rudarski glavar inž. Ivo Grebenšek, duša slovenskega gibanja v Skopju, medtem ko prijatelj Zafran, poslovođa tvrdke Peko, venomer skrbi za gnotni nadzorek podružnice, ki je že dobila svoj skromni lastni dom. Zbirališče Slovencev je v gostilni »Dalmaciji«. Seveda, kadar imajo gosta v svoji sredi, takrat bi mu najrajši v eni sami noči razkazali vse orientalske posebnosti Skopja in takrat so seveda ure politka odmerjene kratko, zelo kratko. Že zgodaj si na jugu sežeta noč in jutro v roko in že je prijatelj Grebenšek spet prvi, ki se ob vsakem večjem obisku Slovencev potruji, da ne ostane nobena ura neizkoriščena.

Tako smo tudi to pot zgodaj zjutraj zasedli avto in pohiteli najprej k Hramu slave, k spomeniku borcev iz svetovne vojne. Lična spominska kapela stoji sredi pokopališča. Grobarji skrbijo, da je vse vedno v najlepšem redu. Kostni premnogih borcev so zbrane v grobnici, poseben spomin je posvečen svetnikom — mučenikom, ki so padli za vero in narod v letih 1912 — 1918. In v posebni krsti počivajo ostanke majorna Radovana Šaranoviča, ki je leta 1923. padel pri Carevem selu na bolgarski granici. Številni venci in trakovi z napisi v najrazličnejših jezikih krasijo grobnico in cerkev. Pri izhodu pa te z magično silo

pritegne marmorna plošča z vzpodbudnimi stihii Vojislava Ilića ml.:

O kaži mi, kaži, neznanj junače kako si sobom zadovoljan, veliš, dali ti se, brate, kadikad dešava, da u grobovanju bar škodog zaželiš.

»Jest, ponekad imam želju žarku, što kamen i pokrov ne mogu da skinem pa da opet grabim mač i brzometno i da još jedamput za kralja poginem.«

Verjeli mi boste, da pričujočih stihov nisem prepisal zgolj zato, da bi bili okras mojemu potopisu, marveč zato, ker izražajo tisto, kar misli danes živa Sumadija in Južna Srbija in kar bi prav gotovo izpregovorili vsi oni, ki so legli v zemljo za našo svobodo, če bi jim le še bilo dano vsaj še enkrat izpregovoriti — vsem mlačenem in silvarjem in pobudo in sramoto.

Pa z avtom nazaj v mesto. Tu še čaka ogleda velika džamija pod Dušanovim gradom, dalje pod njo znamenita cerkva Sv. spasa z veličastnim ikonostasom, izrezljan in hrastovine. Na cigansko mahalo Top-hano, ki ima ob volitvah vsakokrat neprimerno več prebivalstva kakor sicer, mimo krasno urejenega francoskega pokopališča, skozi staro mesto nazaj k obisku izvrstno urejenega muzeja Južne Srbije v gornjih nadstropjih trgovske zbornice, potem nemara še v Kuršumli-han ogledovat izkopanino, brž še sem in tja po mestu — vsega je preveč, da bi se moglo gledati v enem samem dnevu. In že se je treba odpraviti dalje — na kolodvoru nas že čaka posebni vlak, da nas po novi progi potegne v Bitolj.

Šedem vagonov posebnega vlaka smo zasedli v sredo 10. julija popoldne na skopljanski postaji »Vojvoda Putnik«. Spredej se je vozilo savezno vodstvo, tam so bili

SOKOL POLJE

**v nedeljo 21. t. m.
nastop ob 15. uri**

Domače vesti

Nered izpod neba

Sredi tedna smo praznovali sv. Aleša, čigar god je važen mejnik v praksi našega kmeta.

Do sv. Aleša naši kmetje v rednih letnih pospravih s polja že navadno vsa žita. Letos pa niso še niti z jecmenom končali, ki najprej dozori. Jecmen požanjejo in spravijo domov že proti koncu junija, letos pa se je zakasnil domala za tri tedne. Pšenica še tudi ni dozorela. Po zadnjih neurjih, ki so divjala po naših krajih, je tako polegla, da se še precej časa ne bo popravila ali pa se sploh ne bo več dvignila od tal. Poležano žito je seveda precej manj vredno in daje žanjicam mnogo več dela kakor lepo dvignjeno klasje.

O sv. Alešu so bila žitna polja navadno že prazna in kmet je že pripravljen za novo delo. Na njive, kjer je rasla pšenica, so medtem že ajdo sejali. Po starem kmetem pravilo mora ajdovo seme v zemljo vsaj tri dni pred sv. Alešem ali pa najkasneje tri dni po njem. Letošnje leto pa je prevrglo na glavo vse stare postavbe. Jecmen je že začel kujati že sredi zime, ko je pritisnil hud mráz in ga je mnogo razredčil sren: nadloga, ki se je spočela pozimi in je negodovala potem ne samo v pomladi, temveč tudi zdaj sredi poletja, ko se stalno oglašča dež. Obeta se nam slaba letina...

Tisti očanci, ki drže na napovedi, zaplanske v stoletni praksi, pa obetajo preokret že v najkrajšem času: stoletna praksa napoveduje namreč lepo, dolgo, sončno jesen. Te bo tudi treba, da popravi, kar sta pokvarila pomlad in poletje.

30 KOLONJSKIH VOD

* Škerjančeva »Slovenska maša« na Golem brdu jutri. Tiskarski škrat je zmedel večeraj objavo v kulturni rubriki, ki jo popravljamo: Slovenska maša za bariton solo in dvojni godalni kvartet, ki je najnovše delo prof. L. M. Škerjanca, bodo izvajali baritonist M. Premelj in člani Orkestralnega društva Glasbene Matice ljubljanske na Golem brdu nad Mednim, v cerkvi Sv. Duha jutri, v nedeljo dne 21. t. m. (ne v sredo 31. jul.) ob 10.

* Prosvetno društvo »Narodni dom« v Zagrebu priredi v nedeljo 11. avgusta veliko vrtno veselico v Kustošiji na vrtu gostilničarja Aleksandra c. 86. (avtobusna postaja). Ples, petje, srečolov, šaljiva pošta, ameriški zapori, izvrstna vina in buffet. Zmerne cene. Začetek ob 4. popoldne. Opozorjamo, da danes na to prireditev, kjer bo vsak obiskovalec našel dovolj zabave in razvedrila.

* Pri heremoridih (zlati žili), zapeki, vrtoglavitosti, povzročeni po zaprtju, pri nesrečni uporabi naravnega Franz-Josefove grenčice prijetno olajšanje. Reg. S. br. 15485/35

* Družba sv. Cirila in Metoda je sprejela od moške podružnice v Hrastniku od kresovanja din 200. — nadalje je nakazalo Društvo hišnih posestnikov na Jesenicah din 100. — namesto venca blazopokojnemu Davorinu Tancercu, posestniku in gostilničarju na Jesenicah v hvaležen spomin za dolgoletno neumorno društveno delovanje. — Darovalcem iskrena hvala!

* Himen. V Rogški Slatini sta se v sredo poročila gđc. Ela Kurbusova in g. Boris Ferline, oba učitelja pri Sv. Križu pri Rog. Slatini. Za priči sta bila nevestin oče g. Tomo Kurbus in trgovec g. Stanko Šentjurs. Mlademu paru — oba sta aglina delavca na prosvetnem polju med našim ljudstvom, saj je nevesta že dolgoletna voditeljica gospodinjstva nadaljevalne šole v Rog. Slatini, ženin pa znan pevovodja »Sloge« — želimo v skupnem življenju obilo sreče.

* Rektorat višje pedagoške šole v Zagrebu razpisuje natečaj za sprejem slušateljev in slušateljic v prvi letnik višje pedagoške šole za šolsko leto 1940/41. V prvi odsek za pripravljane učiteljev med-

Vsa damska oblačila Vam najmodernejše izgotovi v teku 24 ur tvrdka Gorčar, Sv. Petra cesta. Na zalogi velika izbira modernih tkanin.

tudi župni prapori, v nadaljnjih vagonih so bila župna odposlanstva, predvsem ona iz daljnih krajev, v poslednjih ona iz skopljanske župe. Pridružilo sem se le-tém in sem tako imel priliko ne le dobro spoznavati kraje, koder smo se vozili, marveč tudi nenavadno prikupne črte značaja teh ljudi, ki so živahne prirode, dovipni in tako dobro znani s svojo pokrajino, da na nobeno vprašanje ne ostanjejo dolžni odgovora.

Nova proga iz Velesa na Bitolj je bila dograjena šele pred tremi leti in vodi vse-kakor skozi zanimive kraje. Peljemo se iz skopske ravnice vseskozi ob Vardarju do Velesa, potem se progla dviga proti planini Babuni in prevrta nič manj kakor osemnajst predorov, izmed katerih je poslednji med Orešjem in Gostiražem najdaljši, saj traja vožnja skozenj polnih 12 minut. Samotni so ti kraji, romantični, zgodovinsko pomembni; tod je vznikal najodličnejši četniški pokret proti turškim nasilnikom, tu se je boril legendarni Jovo Babunski, ki so mu letos odkrili spomenik v Velesu; z njim se je pred balkansko vojno boril za rajo Vasilij Trbič, takisto učitelj po poklicu, po rodu iz Vojvodine, živi pa še zdaj tod, v vasi Teovu. Po teh planinskih samotah prebivajo srbski staroselci, nekateri izmed njih so bili pomisljeni, edino pravo turško naselje pa je Soglje, kjer je pred stoletji naselili turški paša svoje rojake iz Azije. V vasi Bogomili, da bi bili v tej samotni nemoten, od Turkov. Danes so tudi oni pravoslavni, le ime je ostalo, samotna pa je prerušena; prav to se vzpenja železnica v velikih zavojih, da obide vas, se dviga nad njo in potem zavoji v veliki predor pod planino Babuno.

ščanskih šol bo sprejetih 90 slušateljev in slušateljic, med tem 60 s področja banovine Hrvatske, 30 pa iz ostalih banovin. Natečaj se lahko udeležijo predvsem učitelji in učiteljice, ki so z odličnim ali prav dobrim uspehom položili diplomski in državni učiteljski izpit in so delali najmanj 3 leta na osnovnih ali meščanskih šolah z odličnim ali prav dobrim uspehom in niso stari več ko 30 let, v drugi vrsti pa tudi oni, ki nimajo odlične ali prav dobre ocene, če se ne prijavijo zadostno število prvih. Kandidatje naj pošljejo prošnje s potrebnimi dokumenti do 25. avgusta rektoratu višje pedagoške šole, Zagreb 6, poštini številki 53. V prošnji naj navedejo, katero skupino predmetov so si izbrali, a kandidatje je za drugo skupino tujih jezikov naj navedejo tudi, ali se žele učiti nemščine ali francoščine.

* Kurz za strokovno izpopolnitev zdravnikov. V šoli narodnega zdravja v Zagrebu se prične 15. oktobra 6 mesečni kurz za strokovno izpopolnitev zdravnikov. Ta kurz je obvezen za sreske, banovinske in občinske zdravnike ter za zdravnike higienskih ustanov, ki še niso dovršili 10 let efektivne službe, ko je uredba o obveznem praktičnem stažu za medicince in zdravnike leta 1927. stopenila v veljavo. Zdravniki, ki žele obiskovati ta kurz, naj se preko svojih pristojnih oblastev do 1. septembra javijo Šoli narodnega zdravja v Zagrebu, Mirogojska cesta 4.

* Prošnje za priznanje dobrovoljskega svojstva. Rok za vlaganje prošenj za priznanje dobrovoljskega svojstva je po-

— odlično parfimiranih — toči PARFUMERIJA »VENUS«, Tyrševa c. 9

daljšan do 30. septembra 1940. »Službene novine« so 1. aprila objavile: »V zvezi s čl. 2 zakona o dobrovoljnih se podaljšuje za 6 mesecev rok za vlaganje prošenj za priznanje dobrovoljskega svojstva, računano od 1. aprila 1940. Pravico za vlaganje prošenj po tem podaljšanem roku imajo samo oni dobrovoljci, ki doslej sploh še niso vložili prošnje pri ministrstvu vojske in mornarice za dobrovoljski odsek za radi priznanja dobrovoljskega svojstva. Na to imajo pravico tudi one osebe, ki so že vložile prošnje po 30. septembru 1938., pa so jim bile prošnje odbite.« Opozorjamo vojne dobrovoljce, vstaje in njih zakonite dediče, da je njih zakonita pravica do zemlje ali obvezne združenja v prvi vrsti s pravočasno vložitvijo prošenj za priznanje dobrovoljskega svojstva. Navodila in vsa druga potrebna obvestila daje pisмено ali ustno glavni odbor Saveza ratnih dobrovoljca krajevine Jugoslavije, Beograd, Molerova ulica br. 24, kjer se lahko nabavijo tudi predpisani obrazci za vlaganje prošenj.

* Hercegovski tobak je letos izredno uspel. V Hercegovini se je začelo obiranje tobaka. Medtem ko so dravsko banovino in nekatere druge predele države zadnji čas obiskovala neurja in katastrofo, je bilo vreme v Hercegovini tobakovim nasadom zadnje tedne zelo naklonjeno in posamezne rastline so visoke tudi nad 2 metra, a listi dosežajo po 1.10 metra dolžine in nad pol metra širine. Vsi kraji se sicer ne morejo metra pohvaliti, v splošnem pa se obeta rekordna letina. Mostarska postaja za nakup tobaka bo letos odkupila okrog 200 vagonov, medtem ko ga je lani samo 54. Če vreme ne bo nasajalo, bo letošnji pridelek tolikšen, kolikor ga je prej dala Hercegovina v 5 letih.

* Huda kazen za peke, ki so prodajali prelahke kruh. Po mestih na jugu države izvajajo zato ustanovljeni odbori uredbo o pobijanju draginje mnogo strožje kakor pri nas. V četrtki so peki v Varvarinu ostali brez kruha, ker jim ga je pobrala policija in meščani so se morali založiti s pecivom namesto pri svojih stalnih dobaviteljih na licitaciji, ki jo je priredila oblast. Policijska komisija je ob 8. zjutraj odšla po mestu, da pregleda, ali imajo hlebi predpisano težo. Že v prvi pekarni je ugotovila, da je kruh prelahak, in to se je potem ponavljalo po vseh pekarnskih obratovnicah. Na licitaciji se je zbrala množica radovednega občinstva, ki je v

pečli uri po zelo nizki ceni razgrabila 400 velikih lebov. Vsa reč je vzbudila v mestu veliko senzacijo in varvarinski peki se najbrž ne bodo upali več krstiti predpisov. * 60 tisočakov sta odnesla iz zapuščenega stanovanja. Beograjska policija je aretirala pekova pomočnika Sagiba Misirlijo in Stevana Rimca, ker sta vlomila v stanovanje bogate gospe Beje Zumbulovičeve v Crnogorski ulici. Misirlija je dobro poznal razmere pri Zumbulovičevih, ker je bila njihova služkinja Pavla Penjinova njegovo dekle. Od nje je izvedel, da hrani gospa v omari v spalnici okrog 60.000 din gotovine. Da ne bi vzbudil sumu, je za izvršitev dejanja pridobil svojega prijatelja Rimca, ki je vlomil, ko sta se gospod in gospa odpeljala na letovanje. Razen denarja je odnesel tudi nakit, vreden 20.000 din, vsa škoda pa znaša nad 100.000. Sum je takoj padel na služkinjo in na njenega fanta in policija je kmalu aretirala oba storilca, ki sta priznala zločin.

Pedisa!
KOPALNA SOL ZA NOGE
PROTI POTENJU, UTRUJENOSTI
IN BOLEČINI VNUTJU NOG,
TRDI KOŽI, KURJIM OČESOM
IN OZEBLINAM. DIN 3.-6.-12-2

KANC LJUBLJANA MARIBOR

* Sleparska banda, ki ji je pripadal aretirani Brunner-Weiss, dela nemoteno dalje. Preiskava, ki jo vodi zagrebška policija proti aretiranim ponarejevalcem potnih listov in vrednostnih papirjev, je doživela kratak zastoj, ker je bil policijski komisar Rudolf Retl, ki je preiskavo vodil, prestavljen na Sušak in je moral neadama nastopiti svoje mesto. Gradivo, ki ga je policija zbrala, priča da gre za izredno široko razpredeno organizacijo falzifikatorjev, v kateri je igrala Brunnerjeva delavčina v Zagrebu samo vlogo skromnega oddelka, in kljub dejstvu, da je zagrebška policija aretirala lepo število udeležencev, nemoteno dela dalje. Vrhovni šef te mednarodne bande je, kakor pišejo zagrebški listi, neki Goldschleger.

FOTOAPARATI VSEH SVETOVNIH ZNAMK
POCENI V DROGERIJI
EMONA IV. KANC LJUBLJANA NEBOTIČNIK

* Splavarji sredi živahne delovne sezone. Savinja je zadnje čase izredno živahna. Krasen je pogled na reko proti večeru, ko prihajajo skozi Celje cele kolone podjetnih savinskih splavarjev, ki tovorijo svoj les po Savinji in nato v Savo. Podobna živahnost je tudi na reki. Večino opravljajo po Savi tesan in rezan les, ki ga odvažajo do Beograda pa tudi še dalje. Kljub stalnemu deževju pa je Sava še precej nizka. V zasavski soteski pri Renkah je najvidnejši znak za savske splavarje tako zvano Ajdovo zrno. Do četrtka dopoldne je gledalo zrno še iz struge, po zadnjem deževju pa se je napolnila struga in je spet zašlo v narasli vodi.

Ob narasli vodi se vozni čas splavarjev nekaj skrajša, ker je tok hitrejši, pa tudi ni treba tako oprezno voziti v Renkah in mimo Prusnika ter v Belem jezu, kjer je savsko korito ozko in ovirano promet skale, ki štrle iz struge. Večino lesa, ki gre po Savi navzdol, odpravljajo iz Litije ali bližnje okolice. Les, ki gre potem na Hrvaško ali v Srbijo, spravljajo zasavski splavarji naprej do Radeč. Tam splave združijo v dvojnike ter nadaljujejo vožnjo. Od Litije do Radeč pa izmajajo zaradi ožje struge in skalnih ovir le manjše splave, nazvane »samček«. Od Litije do Radeč vozijo splavarji brez vsakega postanka ob srednji vodi po 4 ure. Kadar pade Sava do Ajdovega zrna, je treba tudi po 5 dobrih ur, ob zelo narasli Savi pa pridejo tudi v treh in pol ure.

* Skupina skrunilcev grobov v Zagrebu razkrinkana. Kriminalni oddelk policijske uprave v Zagrebu je izsledil toipo tavov in vlomilcev, ki so se bili specializirali na plenitev grobnic na Mirogoju. Aretirana sta bila dva tatova, ki imata po vsej priliki na vesti celo kono skrunitev poslednjih domovanj uzlednih Zagrebčanov. Tatovi so vdrli v grobnice, jemali pokopanim dragocenosti, odnašali pa so tu-

Mladim materam in ženam pripomorejo češčiš nosečnostih naravna Franz-Josefova grenčica — najpogostejše že v malih količinah do rednega delovanja črevesja. Reg. S. br. 15485/35

kaže Varoš, ki ni varoš, marveč selo: to je Markov grad z ruševinami najslavnejšega srbskega junaka, ki ga je poveljela narodna pesem, ker je modro vladal v srečnih, rodovitnih krajih in znal v dobi najhujšega turškega nasilja po kosovski bitki ohraniti svoj pokrajini kolikor toliko svobode. Ruševine na dveh koncihastih vrhovih so vidne daleč naokoli, spodaj pa se belo svetlika samostan Svetega arhangela. In ob cesti stoji moderna pridobitev svobodne dobe: zavod za proučevanje tobaka, največji na Balkanu. Lepa cesta teče po ravnini. Takoj za Markovim gradom se zvrsti pred nami Prilep, znan po svoji zgodovini, po narodni epopeji in po trgovskih sposobnostih svojih prebivalcev.

— Vo Prilep najmun ne igrati!... V Prilepu se ne ustavljajo popolni komedijanti z opicami in medvedji... Brat Nikola mi to razloži takole:

— Da jih poznaš, brate Prilepčane! Stisnejo vsak dinar, Zidje tu ne morejo živeti!

Je pa Prilep na pogled prijazno mestce, potok se zvija pod progno, belozeleni topoli senčijo pokrajino, nekaj lepih novih stavb je zraslo. Sloveč je tukajšnji tobak, menda najboljši na našem jugu. In je Prilep častno zapisan tudi v novejši zgodovini. Onkraj njega se razprostira Bakarno gumno; na oblem griču, na Alinačkem vrhu, stoji piramida, ki jo je pred dvema letoma postavilo prilpeško sokolsko društvo v čast junakom, ki so padli na teh vzkoklih poljanah in gričih leta 1912.

Dolga je vožnja. Mrak in hlad že lezeta s planin, pred nami se razkazuje Perister z nekaterimi belimi lisami, ki so mu letos ostale pozno v poletje.

Po daljšem presledku se nudi našim kino-obiskovalcem spet priložnost, da slišijo slavnega in priljubljenega pevca **TINA ROSSIJA** v razkošnem filmu o zamotani ljubezni

PESEM PARIZA

V ostalih glavnih vlogah: Michele Alfa, Raymond Cordy, Conchita Montenegro. Predstave ob 16., 19. in 21. uri.

KINO UNION — Tel. 22-21

Film njujorskih gangsterjev, ki se poslužujejo malih otrok za vabo pri svojih zločinskih nakanah in podvigih. Bruce Cabot, Beverly Roberts

OTROCI DESETE ULICE

PREMIERA DANES! Ob 16., 19. in 21. uri. KINO SLOGA, tel. 27-80

Kot dopolnilo zanimiv sportni film o kajakah in brzicah in risana zabavna šala.

di vse drugo, kar se da dandanes spraviti v denar. Nekatere grobnice so si preuredili v skladišča, v katerih so hranili svoj plen. Policija je storila vse potrebne ukrepe, da bodo podobne skrunitve ponehale.

* Na župana je streljal, ker je bil osumljen nerednosti v službi. V četrtki dopoldne je v poslojstvu mestne občine v Ključu občinski trošarinski paznik Osmo Količ z revolverjem trikrat ustrelil na župana Ademba Kulučevića in mu s kroglo, ki mu je obitčala v pljučih, prizadel smrtno nevarno rano. Občinski blažajnik je Količ osumil nekih nerednosti v vodstvu trošarinskih knjig in je županu predlagal, naj izvrši preiskavo. Količ je v tej zadevi prišel k županu in do nekaj besedah potegnil revolver. Župana so prepeljali v bolnišnico, nevarnega paznika pa so aretirali.

* Vlom v trgovino. Iz Železnikov pišejo: Te dni je bilo vlomljeno v trgovino Terezije Kosmova. Tat je prišel skozi spalnico v trgovino med 10 in 11 uro, ko se je lastnica zadrževala v prvem nadstropju in z nezaklenjenega predala odnesel 1.200 dinarjev, dočim ostalega denarja, približno 300 din, ni našel. Po isti poti je potem dolgočasno neopaženo spet izginil Tatvine so osumili neko domačinko, ki je samovoljno že pozimi enkrat prišla po tei poti v trgovino, in je v zadnjem času kupovala reči, ki jih Kosmova ni imela na zalogi. Kosmova je bila o krivdi domačinke tako globoko prepričana, da je šla ukradeni denar terjat naravnost k osum-

posrečilo zajeti enega teh dečakov, potem ko je njegov zločinski oče bil ubit. Eden izmed detektivov je dečka posnoval, da bi z njegovo pomočjo prišel na sled celotni zločinski bandi. Ščasoma pa je dečka tako vzbujil, da mu je postal pravi oče in mu nudil najboljšo vzgojo. Film je izredno zanimiv ter nam odkriva na eni strani socialno zapuščenost in propadlost dece teh zločincev, ki so izpostavljeni vsem mogočim zločinskih nagibom, na drugi strani pa dobitno upogled v odlični policijski aparat, kateremu je poverjena dolžnost neusmiljene borbe, čeprav za ceno lastnega življenja. Film, ki je na spredu kina Sloga, bo predvajan samo nekaj dni. (—)

Vse za fotografijo po zmernih cenah

v edini specialni fotografski

JANKO POGAČNIK

Ljubljana, Tyrševa cesta 20.

* Samomor v Mostah. Letošnje poletje je samomorilna kronika nenavadno številna. Včeraj zjutraj je bil javljen policijski samomor z zastripitvijo z ogljikovim plinom. Leta 1882, v št. Vidu pri Vipavi rojeni Ivan Fabčić se je za silo preživil za branjarjo, ki jo je imel nekje v Medvedovi ulici v Šiški. Bil je vdovec in je stanoval pri svojem poročenem bratu v Vodmatški ulici. Že od nekaj bolj črnogledi, vase zaprte narave, si je Ivan pred leti že nekoliko poizkušal vzeti življenje, pa so ga k sreči pravočasno rešili. Včeraj zjutraj je stopenila njegova svačinja v njegovo sobo, a že na pragu jo je vrgel nazaj oster vonj ogljikovega plina. Na postelji je zagledala Ivana, nepremično ležečega. Nesrečnež je bil že davno mrtev, zadušen od ogljikovega monoksida. Zvečer si je namreč prinesel v sobo posodo z ogljem, ki ga je zažgal in nastavljal pod posteljo. Soba se je v kratkem času napolnila s smrtonosnim plinom, ki je samomorilca kmalu zadušil. Pokojni je že delj časa tožil, da mu ni več živeti zaradi bednih razmer.

Letovanje jeseniške mladine v Dolenjskih Toplicah

Dol. Toplice, 19. julija

Letos je jeseniška občina poslala 75 otrok na letovanje v Dol. Toplice. So to otroci razne starosti, tako iz otroškega vrta kakor iz osnovne in tudi meščanske šole. V Dol. Toplice so prišli 1. t. m. pod vodstvom učiteljice ter so bili prvotno vsi nastanjeni v osnovni šoli. Ker pa je osnovna šola za toliko število otrok premajhna, saj ima le tri šolske sobe na razpolago, je uprava Škole rade volje ugodila prošnji spremljajočega učiteljstva in odstopila prostore v sokolskem domu za že bolj odrasle dečke.

Mladina se v Dol. Toplicah prav dobro počuti, se pridno koplje v termalni vodi, dela izprehode in se seznanja s prelepo topoliško okolico. Obiskali so že vse znamenitejše kraje in si ogledali grad v Soteski, ki ima zanimivo zgodovinsko preteklost. Mladina oživlja zdraviliški kraj, ko si s petjem in igrami krajša čas. Hitro jim poteka čas v otroškem veselju in razigranosti. Po domu se jim nič kaj ne toži, saj prejemajo redno od doma sporočila, pa tudi sami pišejo domov svojcem in se hvaležjo, kako lepo in prijetno jim je na lepem Dolenjskem.

Vsi imajo skupno prehrano v lastni kuhinji, ki jim jo je tudi oskrbela jeseniška občina. Kuhinjo imajo v pripravnem postopju ge. Pelkove, restavratke v Toplicah, ki je rade volje odstopila svoje prostore mladini. Na lepem travnatem vrtu v senci dreves so jim postavili mize, kjer obudejajo tik poleg kuhinje. Hrana je prav izdatna in dobra, tako mladina ne pogreša ničesar. Le prehitro se bliža čas, ko se bodo morali spet vrniti nazaj na Jesenice. Iz prijaznih Dol. Toplic bo odnesla mladina gotovo prav lepe spomine.

Kakšno škodo je napravila toča v Dobrniču

Dobrniče, 19. julija.

Dne 13. t. m. okoli 3. ure zjutraj je padla, kakor je »Jutro« že poročalo, debela toča v občini Dobrničah in napravila veliko škodo. Škodo so že ocenili in znaša na 100 ha, posejanih s krompirjem, 350.000; na 110 ha, posejanih s pšenico, 330.000; na 40 ha, posejanih z ržjo, 80.000; na 50 ha, posejanih z ovosom, 85.000; na 90 ha, posejanih s soržico, 200.000; na 100 ha, posejanih s krompirjem, 210.000; na 40 ha, posejanih s korenjem, 20.000; na 40 ha, posejanih z razno zelenjavo, 30.000; na 100 ha, posejanih z deteljo in travo, 110.000; na 61 ha vinogradov in sadovnjakov na 690.000 din. Skupaj je poškodovano 731 ha površine. Vsa zaradi toče storjena škoda je torej cenjena na 2.107.000 din.

Toča je že 29. maja in 30. junija letos v tukajšnji občini na površini 206 ha povzročila škodo za 494.000 din. Lani maja pa je dobrniško dolino ponlavlila voda in na polju naredila škodo za 364.700 din. Občina Dobrniče ima 2500 prebivalcev s površino 4253 ha. Prebivalstvo se preživlja pretežno s kmetijstvom, zato je zaradi navedene elementarne nevarnosti občutno prizadeto in potrebno pomoči.

Iz Kranja

Protituberkulozni »spanzer« v Kranju. Ordinarci v dispanzari se zaradi po- čitne ne bodo vršile od vstetega 21. julija do vstetega 10. avgusta. Nujni primeri in bolniki, ki prejemajo pnevmotoraks, naj se v tem času oglašajo na Golnik, in sicer vsako sredo ali soboto dopoldne.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Obe vrsti sta enako dobri

Chlorodont-zobna pasta

peneca ali ne peneca se

Uspeh je vedno enak: lepi, beli zobje

Iz Maribora

a— Sahovski novice. Predsnočnim se je odigralo v prvenstvenem šahovskem tekmovalju SK »Vidmarja« 12. kolo, ki je prineslo naslednje rezultate: Gerželj : Kukovec 1:0, Marvin : Peče 1:0, Ketiš : Reinsberger 1:0, Sonan : Lukeš jun. 1:0, Senekovič : Hvalič 1:0, Kuster : Čertalič 1:0, Skralovnik : Lukeš sen. 1:0. Od prejšnjih kol sta bili odigrani dve partiji in sicer je Hvalič premagal Kusterja, Gerželj pa Hvaliča. Stanje po 12. kolu je sledeče: Gerželj 10 (1), Kukovec 10, Kuster 9, Ketiš 7, Lukeš sen 6 in pol (1), Čertalič 6 in pol, Marvin in Sonan 6, Peče in Reinsberger 5 in pol, Skralovnik 3 in pol, Senekovič 3, Lukeš jun. 2 in pol, Hvalič 1 točko.

a— Aljažev klub obvešča prijatelje gora, da bo v nedeljo 21. t. m. s. v. maša na sledečih postojankah: pri Pohorskem domu ob 9., pri Sv. Anehu ob 10., na Smolniku ob 9., na Pungartu (Koča pod Kopo) ob 11., na Uršiji gori ob 9., v franciškanski cerkvi ob 4.15 (pred odhodom vlakov).

a— Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč članom OUZD in njihovim upravičenim svojem vrši v neodložljivih primerih in v odsotnosti pristojnega rajonskega zdravnika v nedeljo 21. julija g. dr. Rudolf Lovrec. Maribor. Strossmaierjeva ulica 8.

a— Podlegel. Poročili smo v včerajšnji številki o razburjivem dogodku, ki se je prednočnim odigral na državnem mostu, ko je 54-letni bančni uradnik Viktor Perot v trenutku duševne zmedenosti skočil z državnega mostu v Dravo, kjer je obležal na plitvini s težkimi notranjimi poškodbami. Pertota so nemudoma prepeleli v bolnišnico, kjer na je nekaj ur zatem podlegel poškodbam.

a— Podvijana krava je navadila na 55-letno viničarko Ottilijo Krainčevič iz Vavre, ter jo nabodla na rožavo. Krainčevič je obležala z hudimi poškodbami na prsih, razen tega ima polomljenih več rebrov. Nezavestno so jo pripeljali v bolnišnico, kjer si zdravniki prizadevajo, da bi ji rešili življenje.

a— Ugotovljena identiteta. Kakor smo že včeraj poročali, so obmejni organi pri Čerškaku zalotili skupino treh moških, ki so se hoteli vtihojati preko meje. Ker na klice, naj obstanejo, niso reagirali, so granicarji uporabili orožje in je bil ubit neki moški, ki so ga zlag identifikirali, Gre za 40 letnega mehanika Ivana Šosterja iz Maribora, ki se je v zadnjem času bavil z nedovoljenim prevažanjem ljudi preko meje.

a— Smrtna nesreča na Pohorju. Hlapec posestnika Ignacija Vitužnika iz Ribnice na Pohorju sta bila zaposlena pri spravljanju hlobov. Vsak je vozil voz, ki je bil naložen s hledi, v dolino. Pri takozvanem Rohovkovi jarku pa se je dvopretalni težko naloženi voz, ki ga je vodil 59 letni hlapec Alojz Kotnik, prevrnil v jarek ter tresel v globino. Nesrečno naključje je hotelo, da je voz potegnil s seboj tudi Kotnika, ki je obležal pod hodi z razbito lohanje in poškodovanimi udi. Bil je pri prihodu mrtev. Pri nesreči je bil ubit tudi konj, vreden 5000 din. Drugi hlapec, ki je takisto peljal hode v dolino, je takoj tekel v dolino in v gospodarju sporočil, kaj se je zgodilo, nakar so z veliko težavo potegnili mrtvega Kotnika izpod hlobov.

a— Hitro izsleden. Posestniku Juriju Namestniku v Šobru pri Sv. Križu nad Mariborom je tat ukradel iz omare v spalnici 5400 din gotovine. Tatvine je bil osumljen njegov nečak 20letni Franc Namestnik, ki ga je mariborska policija izsledila v neki gostilni in ga aretirala. Imel je le še okoli 2500 din, dočim je ostali ukradeni denar medtem že zapravil. Mladi tat je izročil v zapore tukajšnje jetnišnice.

a— Tatvine v kurilnici. V kurilnici državnih železnic na koroškem kolodvoru je doslej še neznan zlikovec s pomočjo ponarejenega ključa vlomil v omare, kjer hranijo delavci svoje obleke. Odnesele je trem ključavničarjem vse obleke in druge predmete, ki so jih imeli shranjene v omarih. Tatinskim zlikovcem so že na sledu.

Iz Celja

e— Prijavite škodo po toči! Mestno poglavarstvo v Celju poziva posesnike iz območja mestne občine celjske, da do 23. t. m. prijavijo škodo po toči in prinesejo s seboj posestni list, iz katerega bo mogoče dobiti podatke o posameznih parcelah in vrsti kulture. Prijave se sprejemajo na mestnem poglavarstvu v sobi št. 47.

e— Novo planinsko pot je zgradila Savinjska podružnica SPD s Skrbine do vrha Ojstrice. Traso je določil g. Andrijo Kopinšek iz Celja, zato se bo pot imenovala po njem. Pol ure nad Klemenškovo planino se pot odcepi od stare planinske poti, ki drži iz Logarske doline na Škarje. Nova pot je dobro zavarovana z železnimi klini in stopnicami in je za vsakega lahko prehodna. Te dni je bila markirana in s tem izročena prometu. Nova pot odkriva planincem prekrasen, doslej malo znan planinski svet in omogoča dostop iz Logarske doline do vrha Ojstrice v treh urah vzpona. Sredi avgusta bo slavnostna otvoritev in blagoslovitev te nove, edinstvene planinske poti.

e— V poročilu o bolničarskem tečaju Rdečega križa v Celju je včeraj po pomoti izostalo nekaj besed, ki kvarijo smisel. Pravilno se mora glasiti, da se je predsednik zahvalil zlasti upravniku celjske bolnišnice, primariju dr. Raišpu, upravniku Zdravstvenega doma dr. Reberniku in direktorju gimnazije Mravljaku.

e— Popravila na dveh državnih cestah. V pisarni tehničnega razdelka sreskega načelstva v Celju bo 3. avgusta ob 11. dopoldne licitacija za oddajo vzdrževalnih del in zgradb na državni cesti Celje - Zidani most - Radeče in na državni cesti št. 50 v celjskem okrožju od km 38 do 110. Proračun za vsa ta dela znaša din 126.835.50.

e— Sreski odbor društva Rdečega križa v Celju sporoča, da se bo pričel bolničarski tečaj v ponedeljek 22. t. m. ob 19. v Zdravstvenem domu v Celju.

e— Divjega kozla so ujeli v Zalecu. Dne 11. t. m. dopoldne je prišel iz Zgornje Ločnice v Zalec lep divji kozel, ki ga je kovač g. Završan s pomočjo dveh delavcev kmalu ujel. Divjega kozla so spravili

pri g. Senkoviču, kamor so kmalu začeli prihajati ljudje, da si ogledajo rdečega kozla. Dne 13. t. m. popoldne so divjega kozla zvezali, naložili na avto ter ga odpeljali skozi Petrovče in Kasaze v Liboje do potoka Bistrice in ga ob vnožju Kotečnika spustili na prosto.

e— Huda nesreča pri sestavljanju spleta. Ko je 28letni dlnar Martin Kolar iz Homca pri Rečici ob Savinji sestavljal v sredo pri Rečici splave, ga je les stisnil in mu zlomil levo nogo pod kolonom. Kolarja so prepeljali v celjsko bolnišnico.

e— Pod vozom. Ko je vozil 46letni hlapec Florijan Gobec iz Nežbiš pri Pristavi v terek koruzo v Poljčane, je padel pod voz. Kolo je šlo čezenj in mu zlomilo levo nogo pod kolonom.

e— Nabava plemenskih petelinov in jareč. Mestno poglavarstvo v Celju razglasa: Kr. banska uprava bo tudi letos v jareci oddajala plemenske peteline in jareče stajerske pasme po znižani ceni. Vsak naročnik lahko naroči največ po enega petelina in dve jareči. Naročniki prispevajo za plemenske peteline po 20 din, za jarečo pa po 25 din. Naročila za območje mestne občine sprejema mestno poglavarstvo, soba 47, kjer se dobe tudi potrebna pojasnila. Naročila se sprejemajo do vstetega 20. avgusta.

e— Žrtve nesreč. Na Lačni gori pri Oplotnici je v četrtek žaga udarila 48 letnega žagarja Antona Capla v trebuh in mu prizadejala hude notranje poškodbe. V

torek je 57-letni, pri cestnem odboru zaposleni delavec Franc Majer z Vrha nad Laškimi padel pri delu tako nesrečno, da si je zlomil levo nogo v gležnju. V Sp. Gorčah pri Braslovčah je padla 19 letna dlnarica Štefka Germova v sredo z voza in si zlomila levo roko. Ko se je peljala 44 letna posestnica Terezija Ocvirkova iz Laskovi vasi pri St. Pavlu pri Preboldu v četrtek popoldne z vozom domov, je padla z voza in si zlomila desno nogo pod kolonom. Ponesrečenci se zdravijo v celjski bolnišnici.

e— Divjaški napadalec iz Zabukovce pod ključem. 31 letni poročnik rudar Jože Vidic iz Zabukovce pri Grižah, ki je v sredo v gozdu pri Zabukovci napadel 18-letno hčerko nekega posestnika, ji prizadejal z nožem težke poškodbe na vratu in rokah in ji nato storil silo, se je pojavil v četrtek okrog 20.30 v Prešernovi ulici v Celju. Hotel se je prostovoljno javiti policiji. Se preden pa je prišel do policijske stražnice, so ga policijski organi spoznali in aretirali. Vidic je priznal zločin in je izjavil, da so ga do tega privedle družinske razmere.

e— Razglas o preprečevanju tihotapstva drv je nabit na uradnih deskah mestnega poglavarstva.

e— Policijska racija je bila spet v četrtek zvečer v Celju in okolici. Varnostni organi so ob tej priliki zasacili in prijeli še nekaj postopačev in delomržečev.

Gospodarstvo

Prispevki za socialno zavarovanje v Sloveniji

Lani so dosegli 173 milijonov din

Sedaj, ko so vse štiri ustanove delavskega in nameščenskega socialnega zavarovanja — Okrožni urad za zavarovanje delavcev (OUZD), bolniška blagajna Trgovskega bolniškega in podpornega društva (TBPD), Glavna bratovska skladnica v Ljubljani in Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani — objavile svoja letna poročila, lahko podamo pregled o višini

prispevkov, ki so bili lani predpisani za posamezne panoge socialnega zavarovanja v dravski banovini. Pri imenovanih štirih ustanovah socialnega zavarovanja so bili lani za bolniško, nezgodno, starostno (pokojninsko) in brezposelno zavarovanje (borzo dela) in za Delavsko zbornico predpisani naslednji prispevki (v milijonih din):

Prispevki:	OUZD	TBPD	Br. skl.	Pok. zav.	skupaj
za boln. zavar.	53.6	7.0	11.6	—	72.2
za negz. zavar.	16.0	1.0	3.5	—	20.5
za star., pok. zav.	21.4	0.9	16.9	25.1	64.3
za brezpos. zav.	10.6	1.4	1.3	—	13.3
za Del. zbornico	2.2	0.3	0.5	—	3.0
skupaj	103.8	10.6	33.8	25.1	173.3

Prispevki za bolniško zavarovanje so znašali lani pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev, pri bolniški blagajni TBPD in pri bratovskih skladnicah skupaj 72.2 milijona din, prispevki za nezgodno zavarovanje pa 20.5 milijona din.

Za starostno odn. pokojninsko zavarovanje so gornje tri ustanove skupaj s Pokojniskim zavodom predpisale 64.3 milijona din (pri Pokojniskem zavodu je upoštevan le predpis, ki odpade na dravsko banovino in le v obveznem zavarovanju). Končno so lani znašali prispevki za brezposelno zavarovanje (borzo dela) 13.3 milijona din in prispevki za Delavsko zbornico 3 milijone din.

Skupna vsota vseh prispevkov za delavsko in nameščensko socialno zavarovanje je lani znašala v Sloveniji preko 173 milijonov dinarjev. Pri tem niso še všteti pri-

spevki za pokojninsko zavarovanje železničarjev, državnih in javnih uradnikov, prispevki zavarovancev pri zagrebškem Merkurju (teh zavarovancev je okrog 940) in prispevki raznim drugim manjšim pokojninskim fondom, kakor tudi ne prispevki v neobveznem oddelku Pokojninskega zavoda.

Od celotnega zneska 173 milijonov, kolikor je bilo predpisano prispevkov odpade na OUZD v Ljubljani 103.8 milijona din, na bolniško blagajno TBPD 10.6 milijona din, na bratovske skladnice 33.8 milijona din in na Pokojninski zavod 25.1 milijona din.

Če gornjo vsoto prispevkov primerjamo z ustrežajočimi prispevki v prejšnjih letih, tedaj dobimo naslednjo sliko (v milijonih din):

prispevki	1935	1936	1937	1938	1939
za boln. zavar.	52.1	56.3	63.4	69.2	72.2
za negz. zavar.	12.4	14.3	18.1	20.0	20.5
za star., pok. zav.	33.0	34.1	43.2	62.1	64.3
za brezpos. zav.	4.4	4.7	7.5	12.3	13.3
za Del. zbornico	2.1	2.4	2.7	2.9	3.0
skupaj	104.0	111.8	135.1	166.5	173.3

Predpisani prispevki so v zadnjih letih občutno narasli, in sicer od leta 1935 od 104 na preko 173 milijonov din ali za 66.5%. Prispevki za delavsko in nameščensko socialno zavarovanje so danes več nego trikrat večji, nego znaša državni službeniški davek (v Sloveniji smo leta 1938 plačali 51 milijonov tega davka).

V delavskem zavarovanju znaša danes prispevek za bolniško zavarovanje 7% zavarovanega zasluzka, za starostno zavarovanje 3%, za nezgodno zavarovanje povprečno 2%, za borzo dela (brezposelnost) 1.4% in za Delavsko zbornico 0.3%. skupaj torej 13.7% zavarovanega zasluzka. Pri rudarskem in topilniškem delavstvu, ki je zavarovano pri bratovskih skladnicah, pa je odstotek prispevkov še večji. saj znaša za rudarsko in topilniško delavstvo samo prispevek za starostno zavarovanje 14% zavarovanega kategorijskega zasluzka.

Skupna vsota prispevkov v višini preko 173 milijonov din je bila lani predpisana

na zavarovani zasluzek delavcev in nameščencev v višini približno 1030 milijonov dinarjev (zavarovani zasluzek zavarovancev pri OUZD je lani znašal 170 milijonov din, zavarovani zasluzek rudarskega in topilniškega delavstva okrog 130 milijonov in zavarovani zasluzek zavarovancev pri bolniški blagajni TBPD okrog 120 milijonov din).

Naglo naraščanje prispevka za bolniško zavarovanje ni samo posledica povečanega števila zavarovancev, temveč v znatni meri tudi posledica povišanja prispevne tarife. Isto velja za nezgodno zavarovanje, kjer je bila povišana prispevna tarifa in tudi spremenjena nevarnostna tabela. V zvezi s predpisom prispevka za starostno in pokojninsko zavarovanje je treba pripomniti, da se od 1. septembra 1937 izjava delavsko starostno zavarovanje. Sorazmerno najobčutnejše povečanje prispevkov za brezposelno zavarovanje, pa je predvsem v zvezi z okolnostjo, da je bil leta 1937 prispevek povišan za 133%.

Povišanje telefonske tarife

Ministrstvo pošte in telegrafa je s svojim odlokom z dne 9. julija zvišalo nekatere telefonske pristojbine z veljavnostjo od 1. avgusta t. l. dalje. Telefonska tarifa se bo na ta način v posameznih točkah znatno izpremenila.

Predvsem se poviša instalacijska pristojbina, ki znaša odslej v krajih z več kakor 100 do 1000 naročniških linij 1050 (doslej 750 din) v krajih z več kakor 1000 naročniških linij pa 1350 (doslej 900 din, 1050 din). Instalacijska pristojbina v krajih, ki imajo do 100 naročniških linij ostane nespremenjena.

Po spremenjenem št. 2 tarife plačajo poštno-telegrafsko-telefonski službenec po novem 25 odstotkov celotne instalacijske pristojbine samo za glavni telefon, za stranski aparat, za sobne kontakte, za nočni prekinitelj itd. plačajo polno predpisano pristojbino. Naročniki 5.b grupe (državni, hanov, občinski službenici) uživajo 20 odstotkov popusta v plačevanju instalacijske pristojbine za glavni telefon.

Letna telefonska naročnina se poviša v toliko, da velja sedaj najdražja tarifa (I) že za vse kraje, ki imajo več kakor 1000 telefonskih naročnikov (doslej 2000), tari-

fa II. pa velja za kraje, ki imajo od 500 do 1000 naročnikov (doslej od 500 do 2000).

Znatno se poveča pristojbina za navadni telefonski poziv, ki je znašal prej 5 din, od 1. avgusta dalje pa bo znašala 8 din. Pristojbina za nujen telefonski poziv se poviša od 10 na 16 din, minimalna pristojbina za telefonsko obvestitev pa od 5 do 8 din.

Prav tako se povečajo pristojbine za medkrajevne razgovore. Za čas močnega prometa se poveča pristojbina za eno govornico enoto.

v prvi coni (do 25 km) na 8 (doslej 6), v drugi coni (od 25 do 50 km) na 12 din (10), v tretji (od 50 do 100 km) na 18 din (15), v četrti (od 100 do 200 km) na 24 din (20), v peti (od 200 do 300 km) na 30 din (doslej 25), v šesti (od 300 do 400 km) na 36 din (doslej 25), v sedmi coni (preko 400 km) na 42 din (doslej 30 odn. 35).

Prav tako se bodo v času slabega prometa povišale takse za medkrajevne razgovore: v prvi coni na 6 din (doslej 5), v drugi coni na 10 din (doslej 9), v tretji na 15 din (doslej 12), v četrti na 21 din

(doslej 16), v peti na 26 din (doslej 20), v šesti na 32 din (doslej 20), v sedmi na 38 din (doslej 23 odn. 25).

Stanje Narodne banke

Najnovejši izkaz Narodne banke od 15. t. m. zaznamuje zmanjšanje obtoka bankovcev za 109 milijonov din na 12.090 milijonov din (lani 7077), medtem ko je prejšnji teden obtok nazadoval za 11.4 milijona din. Obveznosti na pokaz so se povečale za 57.3 na 2044.5 milijona din (lani 1822.4).

Zlato zaklad se je v drugi četrtini julija dvignil za 13.2 na 2281.6 milijona stabilizacijskih din (lani 1920.4) v stvarni vrednosti 3650.5 milijona din; devize, ki se ne vstejejo v podlago, pa so se zmanjšale za 34.8 na 414.5 milijona din (lani 522.7).

Meničina in lombardna posojila, ki so prejšnji teden narasla za 14.0 milijona din so se zopet zmanjšala za 9.4 na 1905.3 milijona din (lani 1819.2), postavka eskontiranih bonov za narodno obrambo pa se je povečala le za 17 na 3969 milijonov din. Glede na stvarno vrednost zlate podlage v višini 3650.5 milijona din je znašalo 15. t. m. zlato kritje obtoka bankovcev in obveznosti na pokaz 25.82% (prejšnji teden 25.58%).

Gospodarske vesti

— Pred določitvijo odkupne cene za novo pšenico. V smislu konference, ki je bila prejšnji teden v kmetijskem ministrstvu, se je v sredo sestala v ministrstvu konferenca strokovnjakov da bi ugotovila proizvodne stroške za pšenico v letošnjem letu. Ta konferenca, ki je trajala v sredo in četrtek, je pokazala velike razlike v pogledu kalkulacije proizvodnih stroškov. Vrhu tega so te kalkulacije izpadle izredno visoko. Najnižja cenitev proizvodnih stroškov znaša 300 din za metrski stot, najvišja pa 420 din. Konferenca ni stavila nobenega formalnega predloga glede odkupne cene, sestavljena pa je bila spomenica, ki bo predložena merodajnim čimtelcem. V tej spomenici se podrobno tolmačijo proizvodjalni stroški pšenice v suficitnih pokrajinah. Beograjski »Jugoslovenski kurir« poroča v zvezi s to anketo, da so posamezni delegati zahtevali, naj se določi odkupna cena 300 in celo 350 odnosno 390 din za metrski stot. Po informacijah »Jugoslovenskega kurirja« zastopa kmetijski minister teze umerjenih cen in je pričakovati, da se bo odkupna cena za novo pšenico, ki bo določena prihodnji teden, gibala med 230 in 250 din. V obširni razpravi dokazuje »Jugoslovenski kurir« da se glede na velike razlike v donosu pšenice celo v posameznih srezih suficitnih pokrajin sploh ne dajo določiti enotni proizvodjalni troški.

— **Maksimaliranje cen in banovina Hrvaška.** V četrtkovi številki smo objavili besedilo naredb trgovskega ministra, ki pooblašča urad za kontrolo cen, da določi maksimalne cene za vsa državo za 23 raznih predmetov. Odlok je bil objavljen v »Službenih novinah« od 16. t. m. Kakor o priliki objave uredb o štednji z živili (o brezmesnih dnevih) izjavlja banska oblast banovine Hrvaške, da ta uredba ne velja za področje banovine Hrvaške.

— **Dobava mesa vojski in bolničarjem v brezmesnih dnevih.** Trgovinski minister objavlja v »Službenih novinah« pojasnilo k uredbi o štednji z živili, ki pravi, da se

Sovjetski glas o španski politiki

Glavni sovjetski sindikalni organ »Trud« objavlja članek Janovskega o zunanji politiki Francoske španije. V njem čitamo med drugim:

»V zadnjem času je postala Francova španija zelo gibčna. Potem ko je odigrala vlogo posrednika med Francijo in Španijo, je pohitela s svojimi zahtevami glede francoskega Maroka. Španska vojska je med tem že zasedla tangersko mednarodno cono, ki si jo je zaman skušala prisvojiti že v zadnji svetovni vojni. Današnja španija pa ima glede na dolgo državljansko vojno le malo pojgovej za »močno« zunanjo politiko. Nesoglasja v samem vladnem taboru tudi ne morejo okrepiti te politike. Razgovori o francoskem Maroku pa vsekakor niso nikaka improvizacija. Vzpostavitev španskega imperija spada med glavne točke »španske tradicionalistične falange«, kakor se imenuje glavna stranka Francovega režima. Španski pas Maroka je izhodišče za takšne težnje. Propagatorji teh načrtov poudarjajo, da ima španija pravico do ozemlja na severni afriški obali, ker so ta ozemlja pripadala španski državi še za časa Ferdinanda Katališkega, Karla V. in Filipa II. Z isto utemeljitvijo pa bi potem španci smeli zahtevati tudi Tripolis, Južno Italijo, Sicilijo itd. Ugotoviti je treba, da se frankisti ne omejujejo le na načrte, temveč da se tudi oborožujejo in pripravljajo. Tako

prepoved prodaje svežega telečjega, govejega in svinjskega mesa v brezmesnih dnevih (v sredo, četrtek in petek) ne nanaša na dobavo mesa za prehrano vojske in mornarice in za dobavo mesa bolničarjem in sanatorijem, kadar se te dobave vršijo neposredno vojski in mornarici odnosno bolničarjem in sanatorijem.

Borze

19. julija
Na jugoslovenskih borzah notirajo nemški klirinški čeki nespremenjeno 14.70 — 14.90. Za grške bone je bilo povpraševanje v Zagrebu po 36.50, v Beogradu pa po 36. Bolgarski klirinški čeki notirajo v Beogradu 91 — 92. Tečajni na svobodnem trgu se nadalje ravna po tečaju 55 din za dolar.

Na zagrebškem efektivnem tržišču je Vojna škoda notirala pri čvrsti tendenci 437 — 442 (v Beogradu je bil promet po 437 — 445). Zaključki so bili zabeleženi v 6% dalmatinskih agrarnih obveznicah po 70 (v Beogradu po 71.50 — 72) in v delnicah Trboveljske po 300 — 305.

DEVIZE

Ljubljana. Oficielni tečaj: London 168.13 — 171.33, New York 4425 — 4485, Curih 1005.39 — 1015.39. Tečajni na svobodnem trgu: London 207.95 — 211.15, New York 1242.40 — 1252.40.

Curih, Beograd 10, London 16.60 (bankovci 12.75), New York 440.75 (bankovci 451), Milan 22.30, Madrid 40, Berlin 176.25 (reg. marke 51), Stockholm 104.90, Atene 3.00, Carigrad 3.50, Bukarešta 2.30.

EFEKT

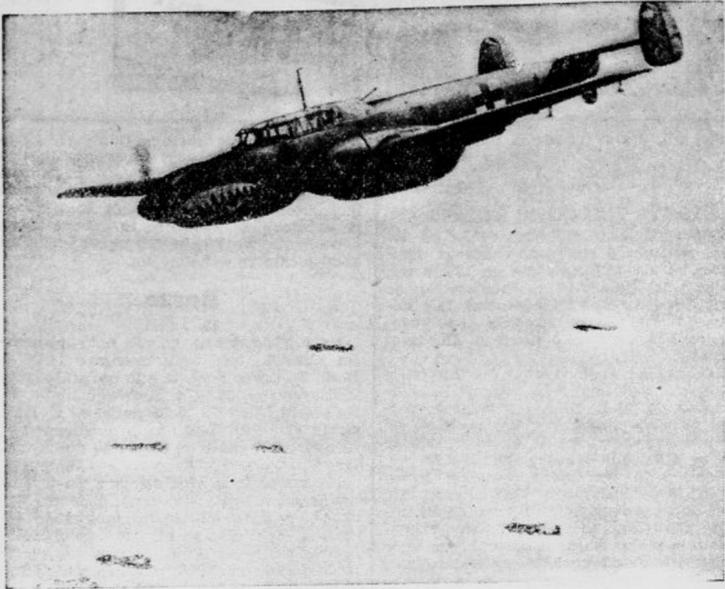
Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 437 — 442, 4% agrarne 49.87 den., 4% severne agrarne 50 den., 6% begiške 77.50 den., 6% dalm. agrarne 70 — 70.25 (70), 6% Šumske 70 den., 7% invest. 96.50 den., 7% Selligman 101 den., 7% Blair 91.50 den., 8% Blair 97 den.; delnice: PAB 192 bl., Trboveljska 300 — 305 (300 — 305), Gutmann 60 bl., Sečerača Val, Bečkerek 550 den., Oceania 553 den., Jadranska 403 den. Beograd. Vojna škoda 442.50 — 445 (442 — 445), 4% severne agrarne 51.50 — 52.50 (52.50), 4% begiške 78 — 79 (78.50), 6% dalm. agrarne 71.75 — 72.50 (71.50 — 72), 6% šumske 70 den., 7% invest. 98 — 99 (98 — 98.50), 7% Blair 93.50 den., Nar. banka 7880 — 8000, PAB 194 den.

Blagovna tržišča

ZITO

+ Chicago, 19. julija. Začetni tečaj: pšenica: za julij 73.3750, za sept. 73.8750, za dec. 75.25; koruza: za julij 62.6250.
+ **Novosadska blagovna borza** (19. t. m.) Tendence nedoločene. Pšenice: baška, baranjska in banaška 78 kg, 2%, 242; sremska in slavonska 78 kg, 2%, 239 (v ceni pšenice je že vračunano marža 12 din za trgovino v smislu uredb o prisilnem odkupu pšenice in koruze od 22. t. m.). Rž: baška in banaška 220 — 222.50. Jč

Zračne pošasti letijo

Eskadrila nemških bombnikov na poti nad sovražno ozemlje

Robinzoni v pragozdu

Nabiralci gume iz l. 1915, daleč od civilizacije

Perujski letalci so na izvidniškem poletu nad gostim pragozdom ob reki Madre de Dios odkrili naselbino kakšnih 80 evropskih družin, ki že od l. 1915 niso imele nobenega stika s civiliziranim svetom. Ti ljudje niso niti vedeli, kako se je končala svetovna vojna, da o novi vojni niti ne govorimo.

Bili so nabiralci gume, ki so po polomu industrije gume l. 1915 ostali v pragozdu, ker niso imeli niti orožja niti druge opreme za potovanje skozi džunglo in za borbo z divjimi indijanskimi rodovi, ki tukaj živijo. Sprjaznili so se z bivanjem v pragozdu in s tem, da se bodo preživljali z

lovom in ribolovom. Naseljenci nikakor niso kazali znakov podivjanosti, ko so jih letalci odkrili. Mnogo jih je znalo brati, nekateri so znali tudi pisati. Nosili so obleke, ki so jih ženske izdelovale iz drevesne skorje in vlaken. Imeli so številne otroke in so živeli v enoženstvu. Ker duhovnika med njimi ni bilo, je bilo njih versko življenje seveda popolnoma zastalo.

Perujski letalci so ob pristanku odkrili najprvo ostanke nekoga taborišča in primitivno orodje, kar so spoznale vse pripisovali Indijancem. Kmalu pa so našli na belega moža, ki je govoril špansko in jih je povedel do izgubljene naselbine.

Nimajo vode za pranje

Katastrofalna suša na Japonskem

Med ugodnostmi, ki jih nudi japonska železniška uprava potnikom v spalnih vozovih, spada poleg ostalega posteljnega perila tudi nočna srajca jukata. To je širok, udoben kimono iz lahke bombaževine, ki je prav tako prijeten v zimskem hladu kakor zlasti v poletni vročini. V žalost vseh nočnih potnikov na Japonskem pa je železniška uprava sedaj z obžalovanjem sporočila, da jim do nadaljnjega nočnih srajc ne more več dati na razpolago, ker primanjkuje vode, da bi jih praši.

Tokio že deset mesecev ni imel pravega dežja in ta suša se kaže čedalje bolj neprijetno v vsakdanjem življenju. Glavna pralnica japonske železnice je v prestolnici.

ci. Vsak dan prihaja tja tisoče in tisoče rjuh, prevlek za blazine, jukat, namiznih prtov in prticev in vse to je treba oprati. Sedaj pa je vode tako malo, da je morala železniška pralnica svoj obrat ustaviti. Najbolj neobhodno potrebne stvari perejo drugod, jukate pa v teh razmerah ne morejo več smatrati za neobhodno potrebne in tako si morajo potniki odslej streči z lastnimi pidžamami, jukatami ali kar sploh ponoči na sebi imajo.

Ob tej priliki naj pripomnimo, da nudi jo tudi japonski hoteli svojim gostom nočne srajce. Japonci na svoja potovanja ne vlačijo radi mnogo prtjave s seboj. Marsikateri potnik nima dobesedno ničesar pri sebi razen denarice. Čemu tudi? V hotelih mu ne postrežejo samo z jukato, temveč tudi milo in zobna ščetka sta tam pripravljena zanj.

Vas z mnogimi otroki

V Zgornji Šleziji je vas po imenu Schönwald, ki se ponaša z mnogimi otroki. Med njenimi 1200 materami jih je nič manj nego 800, ki imajo številne zarod. Samo 331 mater je spravilo na svet nič manj nego 3117 otrok. Če bi bilo povsod v Nemčiji tako, bi ta štela dva-ali trikrat toliko otrok kakor danes.

Konec slovitoga boksača

Bil je devetkrat ločen od svojih žen ...

V Detroitu je umrl Kid Mc Coy, ki je svojočasno imel veliko vlogo med boksači in je veljal za eno izmed veličin v tej stroki. Ko je Mc Coy pričel svojo boksaško kariero, je tehtal 65 kg in svoj prvi uspeh je dosegel proti svetovnemu prvaku v tej teži Tommyju Ryanu. Pozneje je Mc Coy predsedal med težko težo, več nego stokrat je nastopil na matchih in samo petkrat je bil premagan.

Njegovo življenje je bilo tudi drugače zelo razgibano in pisano. Dal se je ločiti nič manj nego devetkrat in njegovi zaved-

Pomanjkanje vojašnic na Angleškem

Nastanitev velikega števila mož, ki so jih poklicali pod orožje, povzroča angleškim uradnim krogom mnogo skrbi. Anglija ima vojašnic samo za 250.000 mož in pol milijona drugih mož lahko spravi v zasilne vojašnice, ki so jih bili zgradili že v začetku vojne. Ostanek moštva pa mora bivati ta čas v šotorih.

V Londonu priznavajo, da so pri izdelavi načrtov za rekrutiranje računali s tem, da bo velik del vojakov po prvi izobrazbi na Angleškem odhajal na Francosko, tako da bi vojašnice doma za silo zadostovale. Po novih vpoklicih v jeseni in v zimskem času bo treba dva in tri četrt milijona mož spraviti začasno v šole, kinematografe, zborovalne lokale, hotele in javna poslopja, ker vojniki tedaj ne bodo mogli taboriti na prostem.

Umor voditelja sirske nacionalistov

List »La Syrie« v Beirutu priobčuje podrobnosti o umoru vodje sirske nacionalistov, dr. Alija Schbenderja, ki se je odigral pred dnevi.

Predpoldne so prišli trije neznanci možje v arabskih oblekah, med katerimi je bil eden baje bolan, v ordinacijo k dr. Schbenderju, ki je bil zdravnik. Stuga jih je odvedel v čakalnico in so tam ostali, dokler ni prišla vrsta nanje. Skupaj so stopili v zdravnikovo sobo in so mu najprvo izročili košarico orožja kot darilo. Ko je začel zdravnik pregledovati dozdevnega bolnika, sta ostala dva nenadno izveljela pištole. Eden je z orožjem držal služabnika v šahu, drugi je sirskega voditelja ustrelil. Kroglja mu je šla skozi glavo in običala v stropu. Dr. Schbender je bil na mestu mrtev. Še preden je mogoč služabnik zavpiti na pomoč, so neznanci izginili in policija doslej ni mogla najti sledu za njimi.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Potovalec je pripovedoval v neki družbi: »Bilo je med mojim z dnjem potovanjem v Afriko. Nekdo sredi noči sem stopil iz svojega šotora in v pidžami ustrelil leva. Nekdo ga je prekinil:

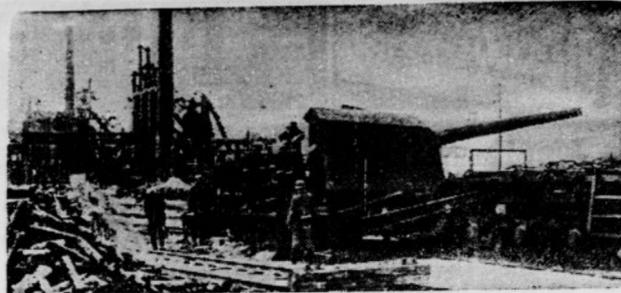
»A povejte nam vendar, kako je prišel lev do pidžame?«

Rooseveltov protikandidat

za ameriške predsedniške volitve, Wendell L. Willkie

Nemški daljbovostrelni top

na francoski obali proti Angliji

Okna pod državno zaščito

Zavoljo zračnega pritiska ob zračnih napadih

Nemške oblasti so vsaj ponekod odredile, da je v tistih poslopih, ki imajo dvojna okna, odstraniti bodisi notranja ali pa zunanja okna in jih spraviti na varno. Ta ukrep naj bi preprečil, da bi ob zračnih napadih zavoljo zračnega pritiska, drobcev bomb in grmenja obrambnih topov ne šla kar oboja okna v kose, ena naj bi bila vedno za rezervno, če bi se šipe prvih zdrobile.

Oblasti priporočajo ljudem, naj snemajo okna z vse previdnostjo, da bi ne nastala že pri tem kakšna škoda. Odstranjena okna se ne smejo hraniti v podstrešjih, temveč v kakšnih bolj varnih prostorih, a če takšnih prostorov v hišah ni, tedaj okna ni treba snemati, temveč jih je še na široko odpreti in pritrditi, da bi ne trpela zaradi zračnega pritiska in prepriha.

Obnova Finske

Naseljevanje karelskih kmetov — Stavbe in posojila

Finska skupščina je za obnovo v finskoruski vojni uničenih kmečkih laboratorijev tehnične visoke šole v Helsinkih določila 3,6 milijona finskih mark. Neprimerne višje izdatke pa zahteva skrb za prebivalstvo, ki se je iz zasledenih krajev in iz krajev v bivših vojnih pasih preselilo drugam. Ti izdatki so preračunani na 800 milijonov finskih mark.

Naselitev karelskih kmetov na novo zemljo se ne more izvršiti tako hitro, kakor so

prvotno mislili. Vlada je izdelala predlog, po katerem bi se letos pričeli graditi 9000 stavb za te begunce, in sicer 6000 večjih ter 3000 manjših hiš. Večje stavbe bodo imele hleve za 3 do 5 krav, 1 do 2 konja, za prašiče in male živali, dalje bo vsaka takšna hiša imela svoja sauno, kopalno hišico. Manjša bivališča bodo imela skedenj in sauno. Ker evakuirani naseljenci nimajo nobene gotovine bodo prejeli po 30.000 do 60.000 finskih mark posojila.

Če še ne veš, zdaj izveš:

da je bila te dni otvorjena železniška proga Bagdad-Istanbul, ki so jo začeli graditi pred 40 leti;

da gre vsak teden iz Danske v Nemčijo 45.000 sodov svežega masla;

da se bančni posli med Londonom in Parizom ne izvršujejo;

da gradi grška vlada v severnih obmejnih krajih 30 novih vojašnic;

da je v Italiji umrl nemški slikar Friedrich Stahl, eden najbolj znanih slikarjev sodobne Nemčije in velik občudovalec italijanske klasične umetnosti;

da je kancelar Hitler odlikoval generala Franca z velikim križem nemškega Orla;

da bodo na vseh javnih zgradbah v Franciji nadomestili geslo francoske revolucije »Liberté, égalité, fraternité« z geslom sedanje francoske vlade »Delo, družina, domovina«;

da je bil te dni obnovljen ladijski promet na progi Constanza-Istanbul;

da izhajajo v Parizu zdaj naslednji dnevniki: Matin, Victoire, Paris Soir in Les Dernieres Nouvelles;

da se dobi v Parizu med živili najtežje mleko;

da nemška mornarica že uporablja svoje baze za napad na Anglijo med Brestom in Dunkerqueom, odkoder je mogoče v 45 minutah doseči angloško kopnino;

da maršal Petain sili k preselitvi francoske vlade v Pariz, kjer se pojavlja konkurenčna Doriotova skupina, ki bi hotela prevzeti oblast v svoje roke;

da obhaja stavba angleškega parlamenta te dni stoletnico svojega obstoja;

da so v Genovi otvorili razstavo Paganinija, velikega čarovnika gosli;

da se je v zadnjem času vrnilo iz balkanskih držav v Turčijo 3900 Turkov, ki so takoj po prihodu v Turčijo dobili turško državljanstvo;

da znašajo grške izgube na morju samo v juniju 14 ladij z nad 61.000 tonami;

da bo naslednja tri leta dobavljali Krupov koncern ves železniški material Norveški;

da bo Windsorski vojvoda, ki je bil imenovan za guvernerja Bahamskih otokov, odpotoval v Ameriko z letalom iz Lizbone;

da je bil prošle dni obnovljen železniški promet na progi Pariz-Clermont Ferrand in Pariz-Lyon;

da so pred 75 leti prvič preplezali Matterhorn;

da imajo od 16. julija dalje med Revalem in Leningradom redno zračno zvezo.

Pes, ki razume tri jezike

Z zelo inteligentnim terierjem se ponaša neki rejec v Veitsbergu. Ta pes opravlja vsa običajna pasja dela, toda s to razliko, da razume povelja v nemškem, češkem in angleškem jeziku. Te dni so napravili pred povabljenimi osebami poskus, ki je dokazal jezikovne sposobnosti bistrega psa. Brez vsakega oklevanja je izvršil vse, kar so mu zapovedali v omenjenih treh jezikih. Ko je pa nekdo ponovil povelja v španskem jeziku, je kuža samo brez umevanja migal z repom.

ANEKDOTA

V Yorku so vzdrževali nekoč na občinski stroške moža, ki je moral z divjimi izrazi bolečine skrbeti za to, da bi se pri kakšnem pogrebu ne pojavilo mučno pomanjkanje zunanje žalosti. Imenovali so ga mestnega jokača.

Nekega dne je župan na poti do velikega pogreba v svoje presenečenje zagledal tega jokača, kako postaja z rokami v žepih pred vrati svoje hiše in gleda brezbržno v nebo.

»Zakaj ne greš opravljat svojo službo?« ga je vprašal župan ogorčeno.

»Danes moram jokanje opustiti, gospod.« je odgovoril jokač. »Umrla je moja žena.«

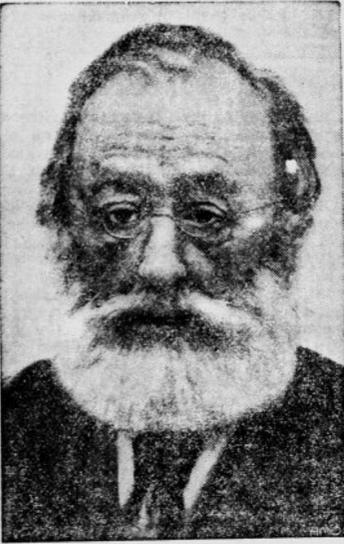
VSAK DAN ENA

»Ko bi se le ta moj fant navadil v redu pisati ljubavna pisma! ... Ne morem, pa ne morem razčleniti, če mi pošilja sto ali pa tisoč poljubov ...«

(»Eagle«)

Gottfried Keller

V švic so te dni obhajali 50-letnico smrti svojega velikega pripovednika, rojaka Gottfrieda Kellerja

MICHEL ZEVACO:

168

Don Juan

ROMAN.

»Da,« je vsa potolažena rekla Medarda. »Pomaga vam bom iz vsega srca, pa najsi me stane življenje.«

»Medarda, kraljevsko te poplačam.«

»Ne zaradi tega, visoki gospod.«

Oči so se ji spet zasvetile.

»Medarda, vsota, ki sem ti jo obljubil ...«

»Prevelika je, vaša svetlost!«

»Premajhna. Podvojmij jo!«

To je bilo za Medardo udarec s kijem. Načrti za prihodnost so ji kakor čebele rojili po glavi, ko se je tiho in jadno vrnila v hišo, kjer je ni bil še nihče pogrešil.

Loraydan je zapustil svoje skrivališče, smuknil za živo mejo in se ob tej splazil do vrzeli, skozi katero je prišel spet v Varvarko ulico in v svoj dvorec. Brisard je bil doma.

»Si kupil stremenice?« je vprašal Loraydan.

Brisard je stopil v hlev ter prinesel pokazat gospodarju par čvrstih novih stremen.

»Prav,« je rekel grof de Loraydan. »Zdaj pa dobro poslušaj, grdobca. Vsak večer ob sedmih bom tu. Jutri, najpozneje pojutrišnjem, pride v dvorec neka ženska in ti poreče: »Čas je.« Te besede mi ponoviš, kakor hitro me zagledaš. Si jih boš zapomnil?«

»Čas je,« je ponovil Brisard.

»Izvrstno. Poslušaj. Če te besed ne pozabiš in mi jih ponoviš za časa, dobiš zlatnik. Ako jih po nesreči pozabiš, te golega privežem za konjski obroč in ti s temi novimi stremenicami košček za koščkom oderem kožo s hrbita.«

Brisard je obstal kakor cmamljen. Grof de Loraydan pa je planil iz dvorca. Potolažen in zadovoljen z opravljenim poslom se vzkliknil v vzkipu mrzkega sovraštva:

»Tako! Zdaj pa v Sekirno ulico!«

XXV.

ZAROČENKA KLOTARJA POITHUŠKEGA

»Kaj meniš, boter?« je vprašal Grobar.

»Pha!« je dejal Lepoglavec. »Memim, da vkljub vsem ukrepom ne bodo dobili Ponthusa živega v roke. Kaj pa ti praviš?«

»Pravim, da se obeta tri sto zlatnikov zaslužka.«

»Da, da, tovariš.«

»In še to pravim, da nama žlahtni grof de Loraydan ne bo dal samo obljubljenih sto pištol: tisoč jih bo dal — vsaj tisoč!« je ponovil Grobar ter vzneseno izbuljil oči.

»Tudi jaz sem tako mislil,« je porogljivo dejal Lepoglavec. »Stopiva torej k Alcindri, povabiva gospoda de Ponthusa na polič začinjene vina in poprosiva ga vljudno naj gre z nama ...«

Tako sta se ujedala ob šestih jutraj, po čertem naskoku. Ognji, ki so jih bili zakurili stražniki, da bi se med oddihom pogreli, so zlivali svoj rdeči svit z bledim svitom novega dne in tvorili zlovestno zarjo, v kateri se je lesketalo orožje vojakov,

razpostavljenih na obeh koncih Sekirne ulice. V kratkem, praznem prostoru med tema dvema oddelkoma si videl krčmo pri »Ježus«, njena razklana vrata, njen izbiti izvesek in razdejana prtilična okna. Na tlaku pred vhomom je ležal kup razvalin, kosov lesa, polomljenih miz, zvitega železja in zdrobljenih šip. Vme s si razločil nekaj bodal, dve ali tri helebarde in mnogo temnih list, ki so utegnile biti strjena kri.

Enajst stražnikov mrtvih, štirje ranjeni: tak je bil uspeh nočnih naskokov.

Izgube oblegancev niso bile znane.

Ali je bil gospod Ponthuški še živ? Nihče ni vedel.

Veliki profesor ni mel niti najmanjše praske. Bil je cel in zdrav, čeprav je pri vseh napadih korakal na čelu in vsakikrat prvi vdrl v trdnjavo, s strahotno mirni mglasom poveljujoč vojakom, ne da bi sam potegnil meč iz nožnice.

Vohuna sta prisostvovala vsem spopadom — od daleč, kakorak, da bi se ognila nevarnosti, vendar pa dovolj od blizu, da sta mogla zasledovati dogodek.

Ko so se morali po četrtem metezu v razdejani izbi stražniki znova umakniti na ulico, kar so storili z neznanim preklinjanjem in vpitjem, je Grobar potegnil Lepoglavca v stran in potočil nekaj solzic, kar je bilo pri njem vselej znamenje globoke notranje radosti.

»Plemeniti Grof de Loraydan je silno presunjen,« je vzdihnil. »Čudna reč: duh po krvi mu razveže jezik, kakor meni duh po vinu. Pijan je, na mojo dušo ...«

»In?« mu je Lepoglavec suho in nezaupljivo segel v besedo.

»Kaj ni? Nič. Samo to še: pijanost dela človeka klepetavega. Po koščkih in kapljicah je to noč pripovedoval svojim trem žlahtnim prijateljem reči ... reči, ki sem jih slišal. Razen tega sem zalotil nekaj besed, ki so ušle našemu gospodarju, prevzvišenemu gospodu de Croixmartu, Bog mu daj dolgo življenje!«

Odkril se je in se pokrižal. Nato je mahoma s tihim glasom dodal:

»Zdaj poznam to zavedščino kakor peklenšček svoj kotel. Kaj pa ti?«

»Jaz nikoli ne vlečem na uho,« je z vzvišeno nesramnostjo odvrnil Lepoglavec, čeprav je bil bled od zavisti.

»Jaz tudi ne,« je dejal Grobar. »A časih kaj ponevedoma slišim, tolikanj sem neumen.«

»Zalezovati skrivnosti plemenite gospode, fej, kakšno grdo početje! Toda kaj si prav za prav slišal?«

»Tisoč pištol. Tri sto zlatnikov. Ko bi bil mogel opraviti brez tebe, bodi prepričan, da bi jih bil sam pobasal.«

»Verjamem. A kaj si slišal?«

»Na žalost je tako, da morava biti dva ... Kdo ve? Nemara celó trije ...«

»Nikdar!« je ogorčeno vzkliknil Lepoglavec. »Že dva sva preveč. Prijatelj, kaj si slišal?«

»Od skupne vsote hočem še pet tisoč liber povrh svojega deleža.«

»Da bi te kuga, oderuh, krvosec, samogolt!«

BELEŽKE

Prisrpa za polnoletnost kralja Petra II.

Beograjski listi poroča, da bo v zvezi s pripravami za oklicanje polnoletnosti kralja Petra II., ki se bo vršilo prihodnje leto 6. septembra, temeljito prezidana in povečana med drugimi poslopji v Beogradu tudi beograjska opera.

Dvodnevna proslava dr. Mačkovega rojstnega dne

Danes se bodo pričele v Zagrebu in v ostalih krajih Hrvatske svečanosti ob priliki proslave rojstnega dne predsednika HSS dr. Mačka. Svečanosti bodo trajale tudi v nedeljo. Akcijski odbor za prireditve svečanosti je izdal poseben proglas na Zagrebčane, v katerem jim sporoča, da je rojstni dan predsednika dr. Mačka hrvatski narodni praznik. Zagrebčani naj okrase za proslavo rojstnega dne hrvatskega narodnega voditelja svoje hiše z zastavami in okna z zelenjem. Uvod v svečanosti bo velika baklada zagrebških organizacij HSS in vseh zagrebških hrvatskih društev. Baklada bo nočoj.

V nedeljo bodo igrala vse zagrebške godbe budnici. Po budnici bodo pokali možnarji in topovi. Velika ljudska akademija v proslavo dr. Mačka bo v nedeljo zvečer na igrišču »Concordije«. Nastopili bodo razni pevski zbori in godbe. Višek proslave pa bo ognjemet, pri katerem bodo eksplodirale bombe s 4 m dolgimi hrvatskimi zastavami in baloni v hrvatskih barvah. Zaključna slika ognjemeta bo lik predsednika dr. Mačka na konju s 5000 raketa. Glavni organ HSS »Seljački dom« posevča proslavi dr. Mačkovega rojstnega dne uvodnik. V njem so iznesene med drugimi sledeče misli: »Dela predsednika dr. Mačka ne odobravajo med Srbi in Hrvati gotovo brezvestni kritiki, ki se ne bi ball paheliti tudi državo v vojne viharje, samo da bi ostali na oblasti in da ne bi prišlo do srbsko-hrvatskega sporazuma. Hrvatski narod pa se zaveda, da bo dr. Mačka še hudo potreboval. In ne samo Hrvatska, nego vsa ta država, ves balkanski polotok in cela Evropa. Pri ustvarjanju bodoče nove Evrope in posebno pri reševanju socialnih reform bo mnogo potrebovali dr. Mačkovih nasvetov.«

Danes ob 10. dopoldne bo povodom rojstnega dne dr. Mačka v zagrebški cerkvi sv. Marka svečani Te Deum. Hrvatski ban dr. Subašić je odredil, da se v vsakem srezu banovine Hrvatske na rojstni dan dr. Mačka na novo obleče po en siromašen, priden učenec osnovne šole ter v vsakem mestu in vsakem srezu obdaruje po ena siromašna, poštena rodbina. Ban je v to svrhu odredil kredit 112.000 dinarjev.

Za revizijo mišljenj in pogledov

V splitskem »Narodnem listu« je napisal bivši minister dr. Ljudevit Auer uvodnik »Novi časi zahtevajo svoje«. Dr. Auer pravi med drugim: »Vse, kar se dogaja okoli nas, nas tira k spoznanju, da je nastopil trenutek, ko bomo morali tudi mi popraviti mnoga naša mišljenja in poglede, ki ne odgovarjajo več duhu časa. Pod besedico »mi« ne mislimo samo na nas jugoslovenske nacionaliste, nego na vso našo narodno skupnost. Časi so danes taki, da ravno jugoslovenskim nacionalistom ne bo treba korigirati svojih pogledov in mišljenj. Med nami so taki, ki stoje v tem pogledu daleč pred nami. Toda doba je tako resna, da ni več časa razpravljati o greh in pogreših emih in drugih. Te račune bomo poravnali takrat, ko se bodo priške zopet normalizirale. Danes se nalaga kot najbolj nujna potreba nam vsem, iskati za naše življenje tako formo gospodarskega in socialnega reda, ki bo osigurala socialni mir in omogočila socialno harmonijo. Pri iskanju te forme mora sodelovati ves naš narod in ne samo nekateri izvoljenci ali celo samozavci. Od tega opraviša se ne sme nikogar izključiti, ki je v stanju, da nekaj stvarnega pove in predloži. Pri reševanju te velike naloge ni prostora za pokrajinska in plemenska gledanja. Ni močoge sprejemati eno rešitev te naloge za Hrvate in drugo zopet za Srbe in tretjo za Slovence. Napovedane reforme morajo obsegati vso Jugoslavijo.«

Pravilna ocena

Zagrebški tednik »Nova srbska riječ«, ki zastopa v banovini Hrvatski političko Jugoslovenske radikalne zajednice, objavlja uvodnik »Jugoslavija v Novi Evropi«, v katerem pravi med drugim: »Naši najbolj dalekovidni, najinteligentnejši in najboljš možje so postavili že pred sto leti jugoslovensko nacionalno načelo, da so Srbi, Hrvati in Slovenci en narod, živeč na edinstvenem etničnem področju in da imajo zato pravico, osnovati na tem ozemlju skupno edinstveno državo. Ta cilj je bil postopoma dosežen za ceno največjih žrtv. V tej borbi smo postavili Jugoslovenski gleslo: Tujega ne maramo, svojega ne damo. Usoda je hotela, da smo ravno Jugosloveni morali plačati svoje osvobodilne in zedinjenjske ceno največjih in najtežjih krvavih žrtv, ki so postale moralno osnova naše zahteve po Jugoslaviji kot skupni državi nas vseh. Proti tej moralni osnovi naše države ne more dvigniti svojega glasu tudi danes nihče, ko se rušijo okoli nas stare in močne države s stoletnimi tradicijami.«

Organizacija administrativne avtonomije Dalmacije

Poročali smo, da pripravljajo v Zagrebu banovinsko uredbo o organizaciji Ekspoziture banjske oblasti v Splitu. Ekspozitura bi imela po napovedih zagrebških listov administrativno avtonomijo. To novost je komentirala beograjska revija »Narodna odbrana« in pristavila, da se je izkazala ukinitve primorske banovine kot nedobra zadeva in da so z njo bivši režimi vendarle nekaj dobrega storili. Obenem je tudi pripomnila, da je bil zagrebški centralizem za Dalmacijo prav tako neprijeten, kakor je bil svoje dni beograjski.

»Narodni odbrani« odgovarja sedaj zagrebški »Obzor«, ki svečano zatrduje, da nihče ni mislil v Zagrebu na ukinitve Ekspoziture banjske oblasti v Splitu in na uvajanje nekake zagrebškega centralizma. »Nasprotno so si bili merodajni činitelji v Zagrebu od vsega početka na jasnem, da

je treba dati dalmatinski Hrvatski široko administrativno gospodarsko samoupravo. Ukinitve primorske banovine so pozdravili vsi Hrvati v Dalmaciji, ker ni odvarjala njihovim željam in potrebam.« Povsem razumljivo je, da zagovarja »Obzor« zagrebške merodajne činitelje, vendar pa je nepobitno dejstvo, da so se po ukinitvi banjske uprave v Splitu pojavile v Zagrebu zelo močno centralistične tendence, ki niso v svojih končnih ciljih pravič zaostajale za svoječasnimi beograjskim centralizmom. Svetujemo »Obzoru«, naj pošlje v Split in Dalmacijo kakšnega svojega urednika k najbolj zvestim pristajem HSS, pa bo zvedel marsikaj o »zagrebškem centralizmu«. Zvedel bo tudi, da je bil rezultat zadnjih občinskih volitev v Dalmaciji ravno posledica reakcije na ta »zagrebški centralizem«.

Po ukinitvi primorske banovine je ostala v Splitu banska uprava kot ekspozitura zagrebške banjske oblasti. Toda tej ekspozituri so vzeli skoraj vse kompetence in ji pustili delokrog, ki ni mnogo obsežnejši nego je delokrog sreskega načelstva...

Trije trgovinski atašeji

»Slovenec« poroča, da so bili postavljeni naslednji novi trgovinski atašeji: Manfred Sternberg, bivši industrijalec v Zagrebu za trgovinskega atašea v sosednje poslaništva v Zedinjenih državah s sedežem New Yorku, dr. Jakob Brückner, bivši trgovec z avtomobilom s sedežem v Chicagu in dr. Lujo Weismann kot pravni svetnik pri poslaništvu v Moskvi.

Odgovornost za to poročilo prepuščamo »Slovencu«.

Skomine glasila omladine JRZ

»Slovenski jug«, glasilo omladine organizirane v Jugoslovenski radikalni zajednici, goji že izza časov dr. Milana Stojadinovića velike simpatije za rumunsko Železno gardo. V zadnji številki ugotavlja namreč »Slovenski jug«, da je moral poginiti Korneilij Codreanu, stotine njegovih prijateljev, dva predsednika vlade, šef ene stranke in da je morala izgubiti Rumunija Besarabijo in Bukovino. Preden je lahko vstopila Železna garda v vladu. To je bila velika cena za tako majhno uslugu. Primer Rumunije je poleg Francije najboljši dokaz, kako drago se morajo plačevati zablode odgovornih upraviteljev države. Ko je Železna garda zahtevala zase reforme in oblast, so jo demokratski elementi s puškami razžanjali. Ko pa je nastopila nevarnost, da bo Rumunija propadla, so kličali prav to Železno gardo, nati reši, kar se rešiti da. In se je tudi pozivu rodoljubno odzvala.

Če Codreanu ne bi bil ubit in če bi bila Železna garda preje pozvana v vladu, bi ostal Rumuniji prihranjen dan narodne žalosti brez ozira, da li so Besarabci Rusi ali ne. To danes priznavajo vsi rumunski politiki. Je pač tako, da je potreba izvesti gotove mere v pravem času, sicer se lahko zgodi nesreča...

Naše delavstvo in ideje g. Bičanića

»Nova pravda«, glasilo našega narodnega delavstva, odločno odklanja misli direktorja Direkcije za pospeševanje zunanje trgovine g. Bičanića o potrebi, da se Jugoslavija reorganizira v tako zvano »seljačko državo«, v kateri bi morali vsi drugi stanovni služiti interesom kmetijskega stanu. »Nova pravda« pravi, da se vsi zavedamo, da je Jugoslavija kmetička država, v kateri pripada 80 odstotkov prebivalstva kmetom. Zato je v redu, če država vodi kmetičko politiko in v prvi vrsti štiti večino svojega prebivalstva. Najbolj resno pa moramo svariiti pred razrednimi borbami in pred diktaturo in nadvlado enega stanu nad drugimi. Ta diktatura je od sedaj ugonabljala gospodarsko blagostanje širokih vrst. V njenem imenu je izrabljaj kapital delovne moči in ljudske gospodarske dobrine. Država mora sloneti na harmonični skladnosti vseh slojev in stanov, v enaki zaščiti pravic vsakega človeka, ki vzdržuje sebe in svojo družino s svojim trudom in delom. Priznamo, da je bil do sedaj kmetijski stan zanemarjen in gospodarsko izkoriščen. Velik del državne politike je bil protikmetski. Zato pa še ne moremo proglatišati danes potrebe uvedbe neke kmetijske diktature, v kateri imenu bi nastopili razni izkoriščevalci, od njih bi največ trpeli zopet kmetje sami in z njimi vse delovno ljudstvo. Ako smemo pristati na kako diktaturo, potem sme biti to samo diktatura delovnega človeka nad vsemi ostalimi, ki ne delajo in ki zavedno in brez čuta odgovornosti zanašajo med narod nesoglasja in trenja.«

Prvi v zgodovini

V nedeljski prilogi »Zagrebčakega lista« čitamo sledeče mnogo obetajoče besede: »Prvič v zgodovini bomo volili v banovini Hrvatski »Hrvatsko kraljico lepote«. Prvič v zgodovini bodo volili Hrvati najlepšo ženo Hrvatske. Prvič v zgodovini bodo fotografirane najlepše žene in dekleta Hrvatske na filmskem traku. Naše glavno in svobodno kraljevsko mesto Zagreb in z njim vsa nam draga slavna hrvatska mesta in pokrajine bodo volili kraljico lepote vseh Hrvatov. Organizacijo te grandiozne prireditve je prevzel v svoje roke »Zagrebški list«, ki bo poskrbel z vso strokovno sposobnostjo za to, da se ne bo treba sramovati niti enemu Hrvatju rezultata volitev. Skrbel pa bo tudi za to, da bo izvoljena lepotica dostojno predstavljala vse hrvatske rasne odlike in vrline na filmskih platnih vsega sveta. Izgledi za filmsko kariero bodoče najlepše Hrvatice so tem večji, ker mislita Italija in Nemčija pričeti skoraj s snemanjem cele vrste nacionalnih filmov jugovzhodne Evrope. Med njimi tudi hrvatske filme.«

Razburjenje pri »Hrvatski Straži«

V »Jutru« smo zabeležili, da se vršijo v Zagrebu priprave za ustanovitev »Društva prijateljev Rusije«, da je dr. Maček že dal pristane in da ustanovitelji, katerim je častni predsednik kitar Avgustinčić, pričakujejo skorajšno odobritev društva. »Hrvatska Straža« se sedaj jezji na nas, kakor da »Jutru« ustanavlja zagrebško

društvo prijateljev Rusije! Med drugim pravi: »Ako »Jutru« smatra, da je društvo prijateljev SSSR nekaj posebnega dobrega in potrebnega, naj tako akcijo izvede v Ljubljani, nas pa naj pusti pri miru.«

Po mnenju zagrebškega »Jutra« lista smo torej mi, ki smo zabeležili nekaj, kar se v Zagrebu godi, sokrivi tega dogodka! Zapisali smo tudi, da ustanovitelji pričakujejo skorajšno odobritev društva. »Hrvatska Straža« pa pravi, da naše informacije o stališču predstavnikov oblasti na Hrvatskem niso točne. Medtem pa v »Jutru« ni nobene besedice o tem, kako bodo oblasti na Hrvatskem odločile. Posebej si je »Hrvatska Straža« privoščila še kiparja Avgustinčića, ki mu svetuje, da naj rajše izdeluje spomenike hrvatskih velikarov Starčevića, Kvaternika in drugih, mesto da se meša v politiko ali pa spekulira, da bo tudi za SSSR izdelal kak spomenik...

Nemška sedba o ruski politiki

Navadno zelo dobro informirani moskovski poročevalci nemškega lista »Frankfurter Zeitung« podajajo naslednjo sliko ruskega stališča v vprašanih bližnjega vzhoda:

»Potem ko sta pred dvema tednoma oba moskovska glavna organa, »Pravda« in »Izvestja«, z vso odločnostjo pojasnila odkrita šesta nemške »Bele knjige«, kaže sedaj sovjetsko-ruska javnost glede Turčije in Irana značilno rezerviranost. Odgovor na vprašanje, kako bi mogla biti v bodoče zajamčena varnost Sovjetske unije na jugu, je pridržan krmarjem sovjetske zunanje politike, ki očividno nimajo nikakega razloga za pretirano naglico. Njih pozornost se za sedaj osredotočuje predvsem na prevrate v baltičkih državah. Dejanski specialist za vprašanja Bliznjega vzhoda Dekanov, namestnik komisarja za zunanje zadeve, se je pretekli teden mudil v Kovnu. Edini politični ukrep, ki je bil v zvezi z osvetlitvijo turške dvojne igre, je bil odpoklic sovjetskega poslanika v Ankaru, ki je, kako je bilo sporočeno, prišel na poročanje v Moskvo. Tu nimajo vtisa, da se bo Terentjev kmalu spet vrnil v Ankaru.«

Med Bolgarijo in Rumunijo

Bolgarski rezervni general Solarov piše v sofijski »Zorici« o vprašanju bolgarsko-rumunskih odnosov ter navaja: Vprašanje bodočih odnosov med Bolgari in Rumuni se postavlja takole: Izven dvoma je, da bo pravica triumfirala, kar se tiče Bolgarije, in to ne glede na način, datum in obseg, v katerih se bo to zgodilo. Kar se tiče Rumunije, pa bodo sledile še nekatere amputacije, ki bodo nedvomno bridke, ki pa ji bodo končno prinesle ono mirnost, ki jo je pogrešala, in ji bodo spet dale možnost, da se veseli svoje veličine. Vendar pa ni gotovo, ali bodo med obema narodoma oživela tradicionalna čustva, kajti to koživelo vprašanje bo odvisno samo od tega, kako bo rešen spor med njima. Nasilje, četudi se izvrši iz najboljših razlogov, zapusti vselej neprijetne sledove ter povzroči grožnje za revanšo. Nasprotno pa je prostovoljni sporazum korak naprej k sodelovanju in začetek večje odkritosti in prisrčnosti v medsebojnih odnosih.«

Dva rekvijema

Na članek »Dva rekvijema«, ki smo ga objavili v četrtki, nas g. Rado Jerin, svečenik starokatoliške cerkve utrechtske unije v Ljubljani, naproša za naslednje ugotovitve: Resnica je, da je br. A. Donković izvoljen in od utrechtske unije potrjen škof in stalni član škofovske konference te unije za našo državo. G. Donković nikakor ni trdil, da pokojni br. J. Predavec ni bil vernik starokatoliške cerkve, kateri načeluje g. Marko Kalogjera, ker je pokojni br. Predavec pripadal Hrvatski starokatoliški cerkvi utrechtske unije, kateri je g. Marko Kalogjera načeloval do 1933, ko je bil izključen. Škof br. Donković tudi ne vodi nikake skupine pod imenom Slovenski starokatoliški utrechtske unije, temveč načeluje v naši državi narodni starokatoliški cerkvi utrechtske unije, kateri pripadamo tako Slovenci, kakor Hrvati in Srbi.

INSERIRAJTE V »JUTRU«!

SPORT

Plavalna liga 1940

Ilirija za točko prekratka

Prvo tekmo na Sušaku je izgubila s 54 : 55 točkam V waterpolu je prejela deset golov

V četrtki zvečer je plavalna ekipa ljubljanske Ilirije nastopila v prvi letošnji ligaški tekmi proti Viktoriji na Sušaku. Za prireditve je vladalo tamkaj veliko zanimanje in se je zbralo v mestnem kopališču okoli 2.000 gledalcev, ki so burno spremljali potek tekmovalstva in z veseljem sprejeli zmago domačinov, čeprav je znala razlika v točkah samo eno v njihovo korist (55 : 45). Iz podrobnih rezultatov se vidi, da bi bila Ilirija točko lahko dobila n. pr. v disciplini 200 m prsno za dame, kjer je Martinova zaradi napake na cilju in prepočasnega zadnjega zamaha izgubila prvo mesto proti Boršičevi. V waterpolu sedmorica Ilirije seveda ni bila tako mnogo boljše Viktorijašem in jim je morala prepustiti zmago z dvoštevničnim rezultatom.

Podrobni rezultati so bili naslednji: 040 m prsno gospodje: 1. Curtini (V) 5:07.5, 2. Defilipis (V) 5:14.7, 3. Mihalek (I) 5:16.2, 4. Löser (I) 5:43.2. Točke: Ilirija 3, Viktorija 8. 100 m prsno dame: 1. Finc (I) 1:16.1, 2. Keržan (I) 1:19.2, 3. Dunič (V) 1:21.2, 4. Krmptović (V) 1:21.8. Točke: I 11, V 11. 200 m prsno gospodje: 1. Cerer (I) 2:50.8, 2. Grkinič (V) 2:55, 3. Kohn (V) 2:58.1, 4. Herzog (I) 3:05.5. — Točke: I 17, V 16. 100 m hrbtno dame: 1. Finc (I) 1:30.6, 2. Wimmer (V) 1:30.6, 3. Krmptović (V) 1:36.7, 4. Bradac (I) 1:37. — Točke: I 23, V 21. 100 m hrbtno gospodje: 1. Pelhan (I) 1:13.9, 2. Vidmar (V) 1:15.5, 3. Pestevšek

(I) 1:19.7, 4. Polič (V) 1:24.6. Točke: I 30, V 25. 200 m prsno dame: 1. Boršič (V) 3:30, 2. Martin (I) 3:30.7, 3. Werner (I) 3:47.5, 4. Culič (V) 3:52.8. Točke I 35, V 31. 100 m prsno moški: 1. Curtini (V) 1:01.6, 2. Defilipis (V) 1:02.7, 3. Pelhan (I) 1:04.2, 4. Skarpa (I) 1:04.3. Točke: I 38, V 39. 4 X 100 prsno dame: 1. Ilirija (Finc I, Keržan, Martin, Finc II) 5:24.5, 2. Viktorija (Kalpič, Boršič, Krmptović, Dunič) 5:24.8. — Točke: I 48, V 45. 4 X 200 m prsno gospodje: 1. Viktorija (Štrucej, Grkinič, Defilipis, Curtini) 9:35.2, 2. Ilirija (Mihalek, Skarpa, Pelhan, Cerer) 9:48.2.

SKUPNO STANJE TOČK: VIKTORIJA 55, ILIRIJA 54. Tekma v waterpolu: Viktorija : Ilirija 10 : 0. Tekmovanje v plavalni ligi se bo začelo v Jadranski v Dubrovniku, in sicer namesto onega v nedeljo, ki je bilo zaradi proslave rojstnega dne podpredsednika vlade dr. VI. Mačka preloženo, naslednji plavalni dvoboj v tej konkurenci pa bo potem v Ljubljani in sicer v sredo 24. t. m. zvečer med novincem v plavalni ligi Zagrebškim plavalnim klubom in ljubljansko Ilirijo. Nekatero podrobnostjo o napetem poteku sušiskega tekmovalstva med Viktorijo in Ilirijo bomo zaradi pomanjkanja prostora objavili še v nedeljski številki. Op. ur.)

Danes se začne jeseniški sportni dan

Bogat spored v boksu, table-tenisu, atletiki in nogometu

Danes in jutri bo zopet velika sportna manifestacija na Jesenicah v okviru sportnega dneva SK Bratstva. Spored, ki so si ga sestavili agilni načelniki posameznih oboev je velik, po dosedanjih prijavah sodeč pa bo to eden največjih sportnih praznikov tega kluba.

Drevi ob 21. bo velika boksarska prireditve, na kateri bodo Jeseničani prvič imeli priliko videti borbo dveh boksačev težkih kategorij. To sta dva stara rivala: vrvak Male Antante Ipavec iz Maribora in vrvak Jugoslavije Baloh — novo pečeni »Jeseničan«. Razen tega para, za katerega vlada največje zanimanje, bodo se nastopi Hermežanov Marušiča, Volčiča in Keltnerja, ki bodo brez dvoma enakovredni nasprotniki Majnika, Mitrovića in Azmana. Prireditve bo na igrišču, ob slabem vremenu pa v Sokolskem domu. Ker je vstopnina propagandno nizka, bo lahko vsakdo obiskal to prireditve.

V table-tenisu prihajajo še zmerom nove prijave klubov temu, da se je naša slovenska table-teniška zveza pokazala pri tej priliki v precej slabi luči, o čemer bomo morali še razpravljati. Domačini so trenutno v odlični formi in lahko upamo, da bodo enakovredni partnerji vsakemu nasprotniku. Pri atletskem mitingu se nam obetajo

odlične borbe v vseh disciplinah, ki so na sporedu. Tudi atleti se bodo borili za ličen pokal, ki ga bo dobil oni atlet, ki bo dosegel najboljši rezultat v oceni po finskih tablicah. Iz Ljubljane se je prijavila cela vrsta odličnih državnih reprezentantov. Vsakdo bi rad odnesel pokal, vendar na Jesenicah upajo, da bo ostal doma. Ali bo to uspelo Kvasu ali Zupanu ali Pribošku — to bomo videli v nedeljo!

Nogometni spored

Za zagrebškega Gradjanskega pa vlada največje zanimanje. To bo prvi nastop sedanjega državnega vrvaka na Jesenicah. Da bo dosegel čim boljši rezultat ter pri publiku zapustil čim boljši vtis, bodo iz Zagreba poslali moštvo, v katerem bo nastopilo kar 7 igralcev, ki stalno igrajo v ligi. Šuprina, Brozovič, Jutti, Djaniti, Djukić, Pleše bodo v družbi z nekaterimi mlajšimi močmi zastopali barve Gradjanskega proti domačemu moštvi, ki bo tokrat nastopilo z vsemi novimi močmi, ki jih je klub dobil v mrtvi sezoni.

Danes in v nedeljo bo na igrišču Bratstva vse živo. Kadarkoli boste prišli na igrišče, zmerom bodo v teku napete borbe sportnih vitezov, pa naj si bo to v ringu ali za belo-zeleno mizo ali na črnem tekališču ali na zelenem polju.

Otvoritev teniškega turnirja v Planici

Novi udeleženci — Ogromno zanimanje Prve tekme že danes dopoldne Za veliki teniški turnir SK Ilirije v Planici vlada po vsej državi, zlasti pa v Beogradu in naših krajih veliko zanimanje. V Planico prihaja vsak dan večje število prijav gostov in letovističarjev iz bližnjih in daljnjih krajev, ki nameravajo prisostvovati turnirju. Posebno velika obeta biti udeležba občinstva iz Beograda, Maribora in Ljubljane, največ pa bo seveda obiskovalcev iz okolice. Če bo tudi vreme naklonjeno turnirju, bodo prireditelji tudi s

za kategorijo dam — poedink: Dragica Mitić (BTK, Beograd), Voglarjeva (ISSK Maribor) in inž. Eza Serneck-Marve; za kategorijo gospodov v dvoje: Branović, Smerdu, Bogdanović, Bojović, Marković, Albanež, Blanke, Šivic, Luckman, dr. Smerdu in

za kategorijo gospodov in dam v dvoje: Mitičeva-Branović, Serneck-Maire-Smerdu in Voglarjeva-Albanež.

Zaradi naknadnih prijav se bo pričel turnir že v soboto dopoldne in bo trajal oba dneva do mraka. Fina'ne partije se bodo pričele v nedeljo ob 10 in nadaljevale popoldne, zvečer pa bo v domu Ilirije svečana razdelitev nagrad.

Na Jezerskem bodo brneli motorji

Jutri dopoldne motorne in kolesarske dirke I.GMKK iz Kranja

Priprave za veliko motociklistično gorsko dirko na Jezerski vrh so v glavnem končane. Ker je izvedba mednarodne ljubeljske dirke letos nemogoča, bo prišla zato jutrišnja dirka še bolj do veljave, in to zlasti, ker bodo to pot domačim konkurirali zagrebški vozači. Poleg Siške, Čihlača, Bara, Pengova, Puharija, Kavčiča, Pogačnika, Vidmarja in drugih priznanih ljubljanskih in gorenjskih vozačev se bodo spustili v borbo tudi Mariborčani. Tako bodo zbrani na startu vsi, ki ka; pomenijo in skoro gotovo bo moral v tako hudi konkurenci »pasti« novi rekord. Kdo bo zmagovalec letošnje dirke, je težko reči v naprej. Lanskoletni zmagovalec Čihlač bo imel prehude konkurenco in je težko verjetno, da se ne bi med tolikimi elitnimi vozači naše' kdo, ki bi mu ne bil kos.

Tako bo jutrišnja tekma na Jezerskem nudila svojevrsten sportni užitek. Prireditelj dirk I. GMKK je ukrenil vse potrebno, da bo prireditve zadovoljila tekmovalce in gledalce. Za gledalce, ki bodo prišli na Jezersko ne samo zaradi dirk, temveč bolj zaradi izleta, je pa že narava sama pripravila svoje.

V svežem gorskem zraku se bodo oddahnila ter se naužili krasot, kakršnih drugod ne bodo našli zlepa.

Dirke se bodo pričele ob 10. in bo zaradi tega dirkalna proga eno uro pred pričetkom za ves promet zapra. Občinstvo se naproša, da se pokorava rediteljem, da ne bi bilo nesreče. Vsi tekmovalci bodo startali po dvakrat v presledku pa bodo na isti progi še kolesarske dirke, za katere je prijavljeno lepo število vozačev. Proga zahteva od kolesarjev velikih naporov, zato bo ta del prireditve tudi prav zanimiv. Lanski zmagovalec Ciril Jenc od jeseniške Zanje je dosegel najboljši čas dneva točno 15 minut.

Občinstvo, ki se namerava udeležiti jutrišnjih tekem, se opozarja, da bo vozil v nedeljo poleg rednega še poseben avtobus na Jezersko po prvem jutrnjem vlatku iz Kranja.

Hrvatska—Madžarska v tenisu 1 : 1

Zagreb, 19. jul. o. Popoldne se je na igrišču na Šalati pričela prijateljska teniška tekma med reprezentancama Hrvatske in Madžarske, ki ji je prisostvovalo okoli 500 gledalcev.

V prvem singlu je naš državni vrvak Funček sigurno premagal Madžarske Zsigetija 6:0, 6:3, 6:3. To je bila prva in vodilna točka za Hrvatsko.

V drugem singlu je nastopil Madžar Asboth proti našemu Mitiču, ki je igro izgubil. Madžar je zmagal v štirih setih, in sicer 4:6, 6:4, 6:3, 6:2.

Tako je po današnjih rezultatih stanje točk med Hrvatsko in Madžarsko 1:1. Jutri bodo tekme v dublu.

Ženski lahkoatletski miting v Mariboru

Jutri v nedeljo bo na stadionu SK Zelezničarja ob Tržaški cesti s pričetkom ob 9. zanimiv lahkoatletski miting, ki ga je po nalogu Jugoslovenske ženske sportne zveze organiziral SK Zelezničar. Na mitingu bodo startale zagrebške in mariborske atletinje, ki se bodo borile za prvenstvo zagrebške lahkoatletske zveze in za prvenstvo Maribora. Spored mitinga obsega naslednje točke: tek na 80 m, kroglja, skok v višino, disk, tek na 600 m, skok v daljino, kopje in štafeta 4X100 m. Tekmovanje bo zelo zanimivo, ker se nam bodo predstavile najvidnejše predstavnice jugoslovenske lahke atletike.

Beograjski in zagrebški teniški igralci v Mariboru. V torek 23. in v sredo 24. julija bo v Mariboru gostoval Beograjski teniški klub, ki bo nastopil v prijateljskem dvoboju proti ISSK Mariboru. V moštvo BTK bosta med drugim njegova vrvaka Branović in Boris Smerdu. — V nedeljo 28. julija pa bo v Mariboru finalna tekma za državno prvenstvo moštev v tenisu med ATK iz Zagreba ter ISSK Mariborom. Zagrebčani se bodo predstavili s svojo najboljšo ekipo in igralcema v Davisovem pokalu Paliado in Mitičem na čelu.

SK Ljubljana. Za pokalno tekmo v Kranju je razvidna postava in vse ostalo v omarici pri Sport-Kmetu.

ZSK Hermes (nogometna sekcija). Jutri ob 9.30 morajo biti na našem igrišču vsi igralci I. moštva. Ob 9. istotam vsi igralci juniorske skupine. Prosimo točnosti!

Razpis tekmovalstva v plavanju, skokih in waterpolu za prvenstvo Slovenije v letu 1940 bo upravni odbor Slovenske plavalne zveze razposlal vsem v zvezi včlanjenim klubom do 20. t. m. — Klubi, ki bi razpis ne prejeli, naj ga urgirajo na naslov dr. Bronislav Skaberne, Ljubljana, Igriška ul. 4.

Izpit za plavalne sodnike. (Službeno iz sekcije Zbora plavalnih sodnikov.) Na območju SPZ bodo izpiti za plavalne sodnike letos v mescu avgustu in sicer v Mariboru na tekmovalstvu za prvenstvo Slovenije 10. in 11. avgusta, za Ljubljano pa se bo datum določil kasneje. Vsi kandidati morajo predložiti predpisano prijavo in s izjavo do vključno 27. t. m. na naslov: Božo Kramaršič, Ljubljana, kopališče Ilirija. Prijavi mora biti brezpogojno priložena izpitna taksa din 50.— (petdeset). Pozneje došle prijave se v nobenem primeru ne bodo upoštevale.

